

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA Haarlem

p/a Mevr. M. Anneveldt

Datum: 27 juli 2021

Betreft: Zienswijzen ontwerp-Natuurbeheerplan 2022
Zaaknummer 1628748

Geachte dames en heren,

Naar aanleiding van de kennisgeving in het Bergens Nieuwsblad (week 25 2021) geven wij onderstaand onze overwegingen, gevolgd door onze zienswijzen betreffende het ontwerp-Natuurbeheerplan 2022. In deze brief wordt regelmatig daaraan gerefereerd met 'het Natuurbeheerplan' of kortweg met 'het plan'. Deze zienswijze is ingediend door de *Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied*, in de brief ook genoemd '*Duinstichting*' of kortweg '*Stichting*'. Deze zienswijze is specifiek gericht op de delen van het plan betreffende de Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied.

De Stichting wil voordat zij inhoudelijk reageert op het Ontwerp-Natuurbeheerplan het volgende kwijt: Het plan ligt ter inzage vanaf 16 juni t/m 28 juli; publicatie in Bergens Nieuwsblad op 25 juni 2021. Hiermee is de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen voor veel bewoners teruggebracht van de vereiste 6 weken naar 5 weken. Daarnaast is de mogelijkheid voor het indienen van een zienswijze gekozen in de vakantieperiode van onze regio, waardoor veel bewoners niet in de gelegenheid zijn om tijdig te reageren. Omdat het Ontwerp-Natuurbeheerplan 2022 slechts kaders aangeeft voor de uitvoering van het natuur- en landschapsbeheer met verwijzingen naar vele onderliggende beleidsdocumenten is het voor onze Stichting en zeker voor bewoners een ondoorzichtig geheel geworden.

Het kost ons veel moeite en tijd om al deze documenten te doorgronden. Mede daardoor is het voor de Stichting vrijwel onmogelijk om binnen de gestelde (korte) termijn volledig op de inhoud te reageren. Wij verzoeken u om ons tot en met 1 september 2022 de gelegenheid te geven om onze zienswijze aan te passen en/of aan te vullen.

De Stichting is door het plan ernstig geschokt in haar vertrouwen. In onderstaande komt nader aan de orde waar wij op doelen, maar hier willen we naar voren brengen en onderstrepen dat zowel in het plan als in het ontwikkelingsproces daarvan, volgens ons de zorgvuldigheid ontbreekt die wij van onze overheid mogen verwachten.

Het moet ons van het hart, dat wij de plannen tegenstrijdig vinden. Enerzijds geeft de Provincie ruimte aan

de economie, waarbij sterk vervuilende bedrijven hun activiteiten mogen blijven uitvoeren, terwijl de Provincie anderzijds bossen wil gaan kappen om de stikstof hoeveelheid in natuurgebieden te verlagen.

Onze bezwaren en zienswijzen gaan grotendeels over de kaarten bij het ontwerp-Natuurbeheerplan 2022. We hebben onze bezorgdheid voorgelegd aan de Gedeputeerde en namens haar heeft de heer P. de Waal Malefijt aangegeven dat de gepubliceerde kaarten niet correct zijn en t.z.t. zullen worden aangepast op basis van de doelen in het N2000-Beheerplan, periode 2. (Zie bijlage 3).

“Op de ambitiekaart is te zien wat ons doel is voor de langere termijn. We gaan eind volgend jaar evalueren en monitoren wat het effect van de eerste bomenkap is. Wij denken nog steeds dat dit goed is voor de biodiversiteit, maar als dat niet zo is passen we de ambitiekaart ook weer aan”, aldus woordvoerder Martine van den Heuvel in NH-nieuws op 13-07-2022.

Het is de Stichting niet duidelijk wat het doel van het ontwerp-Natuurbeheerplan is, als de belangrijkste onderdelen daarvan, de kaarten, niet geactualiseerd zijn op basis van de gemaakte afspraken.

Dit laat onverlet dat wij als Stichting uit moeten gaan van het ontwerp-Natuurbeheerplan 2022 en de daaraan gekoppelde Beheertypenkaart en Ambitiekaart zoals door de Provincie Noord-Holland ter inzage zijn gelegd vanaf 16 juni, en die als basis dienen voor subsidie aanvragen.

Omdat het ontwerp-Natuurbeheerplan 2022 nu ter inzage ligt, menen wij er goed aan te doen, onze bezwaren, vragen, overwegingen en zienswijzen nu toch naar voren te brengen, ook als die de niet bij het plan behorende kaarten betreffen. Mochten in de toekomst deze Beheer- en Ambitie kaart weer opnieuw door de Provincie of terreinbeheerder gepresenteerd worden, dan behouden wij ons het recht om naar deze Zienswijze te verwijzen en deze aan te passen en/of aan te vullen.

Overwegingen, vragen, bezwaren en zienswijzen

Wij verzoeken u om onderstaande overwegingen, vragen en bezwaren en alle bijlagen en verwijzingen te zien als integraal onderdeel van onze zienswijzen.

1. Omgeving wil bossen behouden

Op dit moment is Noord-Holland een provincie met erg weinig bos. Voor veel mensen is dat een gemis. Wat ‘mooi’ is, is een kwestie van smaak. Wat historisch gezien ‘hoort’, hangt af van de periode in de geschiedenis waarnaar wordt gekeken. Wat ‘goed’ is, is een kwestie van afweging van natuurbelangen, economische belangen en welzijn van omwonenden en bezoekers.

Bos wordt door omwonenden en bezoekers hoog gewaardeerd. Het bos vertegenwoordigt ook een economisch belang door de aantallen recreanten die het aantrekt. Dat geldt zeker voor de Schoorlse Duinen, zoals ook duidelijk naar voren is gekomen in een onderzoek dat in opdracht van de Provincie in 2016 door NTBC-NIPO werd uitgevoerd.

Niet voor niets stond in de oorspronkelijke N2000-regelgeving de verplichting dat Beheerplannen moeten worden ontwikkeld in samenspraak met de omwonenden en belanghebbenden.

Niet voor niets zijn er een internationaal en een nationaal Klimaatakkoord waarin de verplichting is opgenomen om bomen te planten, bossen uit te breiden.

Niet voor niets is er de Europese Green Deal, met o.a. een plan om bomen te planten, en om bossen uit te breiden.

Niet voor niets is onze Petitie (tot vandaag) ondertekend door 35.891 mensen en ons Burgerinitiatief ondertekend door 14.382 mensen (waarvan er 7.241 aan alle voorwaarden van de Provincie voldeden).

Onze Stichting maakt al jaren met uitgebreide motivatie duidelijk dat het onverstandig is om op grote schaal te experimenteren in de hoop dat de, door de Provincie gewenste, andere biodiversiteit zal toenemen. Wij zijn van mening dat door boskap de biodiversiteit achteruitgaat.

Dit wordt ondersteund door het onderzoek van de commissie Rabbinge : *“Ecologische effecten van vlaktekop op de kwaliteit van boscsystemen, december 2020”* (zie: [Bijlage 4](#)). Dit onderzoek werd uitgevoerd mede op verzoek van de Vaste Kamercommissie LNV gezien de twijfels over de conclusies t.a.v. vlaktekop in de Bossenstrategie van het ministerie LNV.

De belangrijkste conclusie van dit onafhankelijke onderzoek van de commissie Rabbinge is: *“Haal de vlaktekop uit de Bossenstrategie en begin met het afbouwen van de aan deze schadelijke praktijk gekoppelde subsidies”*.

De aanwezige dennenbossen, in afwisseling met veel open terreinen met gras, heide en zand maken de duinen van Schoorl zo geliefd bij de omwonenden en bezoekers.

Wij hebben op grond van internationaal- en nationaal recht, ecologische, biologische en recreatieve argumenten **bezwaar** tegen boskap, zeker als deze grootschalig is. De argumentatie treft u in het vervolg van deze brief en in de bijlagen.

Onze zienswijze is dat de Provincie Noord-Holland gehoor moet geven aan de mening van een groot deel van haar inwoners, dat vindt dat de bossen in het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied moeten blijven, dat bomen alleen gekapt mogen worden als duidelijk is dat zij een gezonde groei van andere bomen hinderen.

2. Het landschap dat hoort bij Noord-Holland

Een natuurplan voor een Provincie vraagt om een totaal inzicht in de omstandigheden waarin gewenste natuur zich dient te ontwikkelen. Daarin dienen alle elementen die zich binnen de betreffende Provincie bevinden meegewogen te worden. De Provincie Noord-Holland beschikt over weinig bos en is vooral een poldergebied. In het Ontwerp Natuurbeheerplan wordt gesteld dat open landschap behoort bij de provincie Noord-Holland. Dit open unieke polderlandschap moet volgens de Gedeputeerde bewaakt en behouden blijven vanwege weidevogels. Gedeputeerde Mw. Rommel (Natuur en Landschap) heeft zich in diverse media geuit dat zij de verantwoording heeft om het poldergebied van de Provincie te bewaken en te behouden vanwege o.a. de weidevogels. In een uitzending van 21 april 2020 bij Omroep Castricum vertelde zij dat:

“Weidevogels horen bij Noord-Holland, maar hebben het moeilijk. Met dit actieplan weidevogels vol concrete acties zetten we alles op alles om ze voor Noord-Holland te behouden. Samen met de vele vrijwilligers, boeren en terreinbeheerders.”

Om het achterliggende polderlandschap te behoeden is behoud van de boscsystemen in de duinen van levensbelang, ook voor de weidevogels.

Open landschap als doel is een onduidelijk, een onhaalbaar en zelfs op historische gronden een misplaatst uitgangspunt.

- Het open landschap is niet de oorspronkelijke natuur van Noord-Holland. Het polderlandschap is door mensen gemaakt als productieruimte, door drooglegging van meren en moerassen en door kap van bossen en struiken. Het open landschap is door mensen uitgebreid, om elke vierkante millimeter grond productief te maken, uit te kunnen baten. Het is dus maar net naar welke periode uit de geschiedenis wordt gekeken, om te bepalen wat voor landschap er bij Noord-Holland 'hoort'.
- Het beginsel is volgens ons strijdig met de boskap in het duingebied: er is al zoveel open landschap en toch zouden de bossen in de Schoorlse Duinen gekapt moeten worden om nog meer open landschap te creëren.
- Het uitgangspunt is ook strijdig met de boskap, omdat de gekapte bomen zullen worden gecompenseerd door herplanten 'ergens in het open polderlandschap'.

Wij hebben vanuit historisch perspectief, vanuit milieuperspectief, vanuit natuurspectief en vanuit recreatieperspectief **bezwaar** tegen het in het ontwerp-Natuurbeheerplan gebezigde uitgangspunt dat open landschap hier hoort.

Onze zienswijze is op basis van bovenstaande: Laat de weinige bossen in Noord-Holland staan, bos hoort bij Noord-Holland (Holtland!)

3. Hoe het duinlandschap hoort te zijn

Het Noord-Hollandse duinlandschap is door de eeuwen heen flink veranderd. Deels doordat de plaats van de zeereep door de eeuwen heen over grote afstanden is verschoven, deels door direct menselijk ingrijpen. Sporen van 12.000 jaar oud tonen aan dat er destijds naaldbomen stonden in de duinen.

(Zie ook bijlage 11). In de vroege middeleeuwen werden, in de toen nog begroeide en beboste duinen, met opzet, voor jachtplezier, konijnen uitgezet. Dat had een dramatische uitwerking, grote delen van de duinbegroeiing werd erdoor aangetast. In jaren van armoede werden de duinbossen gekapt voor stookhout en voor kleine stukjes landbouwgrond ('laankies'). Later werden de omwonenden door de overheid verplicht om weer aan te planten. Een cyclus van kappen en aanplanten. De Stichting ziet graag de uitleg tegemoet, waarom uit alle vormen die de duinen in de loop van de eeuwen hebben gehad, juist voor de perioden met kaal zand en vergrast gebied wordt gekozen als de gewenste vorm van 'natuur' in het plan. Wij houden ons het recht voor, om na ontvangst van deze uitleg, onze zienswijze nader aan te vullen.

Wij brengen op grond van deze punten de zienswijze in, dat naaldbomen van oudsher in het duingebied voor komen, daar horen en van groot belang zijn.

4. Selectief gebruik van predicaat 'exoot'

Vanaf 1860 is een mix van dennensoorten, waaronder Corsicaanse en Oostenrijkse dennen, aangeplant in de Schoorlse Duinen, om de voortdurende zandverstuivingen van het kalkarme, droge en zeer fijne rondkorrelige (de reden van de stuifgevoeligheid) Schoorlse duinzand tegen te gaan. Eerdere pogingen met aanplant van andere boomsoorten waren helaas mislukt.

De naaldbomen in de Schoorlse Duinen krijgen vaak het predicaat "exoot", zelfs door de heer Tekin (destijds gedeputeerde) werd gezegd "die naaldbomen horen hier niet" (desgevraagd op videobeeld

beschikbaar). Dit soort uitspraken is niet terecht, in de duinen zijn 12.000 jaar oude sporen gevonden van dennenbomen. Zie het citaat van dr. Frans Bunnik op [bijlage 11](#).

Van boomsoorten die ruim na 1860 in het duingebied zijn beland, zoals Amerikaanse Vogelkers en Amerikaanse Eik, stelt Staatsbosbeheer dat zij deze soorten niet meer bestrijden, zelfs dat zij beogen dat zich bossen zullen ontwikkelen van deze boomsoorten.

Dat geeft een beeld van vooringenomenheid. Het is ons niet duidelijk waarom de ene soort als exoot wordt bestempeld en weg zou moeten en de andere soort, als (invasieve) exoot juist wordt gestimuleerd als pijler voor nieuwe bossen. We zien daar graag een uitleg van tegemoet en zijn van mening dat in de argumentatie vóór de boskap van een onterechte onderbouwing gebruik wordt gemaakt.

Wij brengen de hierop gebaseerde zienswijze in dat de argumentatie voor de kap ondeugdelijk , vooringenomen, of op zijn minst onzorgvuldig is.

5. Kaarten Natuurbeheerplan versus Burgerinitiatief

Het ontwerp-Natuurbeheerplan 2022 legt vast, waar beheerwaardige natuur aanwezig is en welke doelstellingen worden nagestreefd. Het plan geeft daarmee kaders voor de uitvoering van het natuur- en landschapsbeheer. Dit is aangegeven op kaarten, die onder andere informatie geven over de Schoorlse Duinen. Het betreft een Beheertypenkaart en een Ambitiekaart.

Wij stellen vast dat op de kaarten ([zie bijlage 2](#)) die een onderdeel vormen van het plan, in de Schoorlse Duinen complete bossen zijn verdwenen. Op de Beheertypenkaart zijn dat het Leeuwenkuilbos en een deel van het bos op/bij de Frederiksblink. Op de Ambitiekaart zijn dat het Leeuwenkuilbos, het gehele bos op en bij de Frederiksblink en het Baaknobos.

Hieruit maken wij op, dat de Provincie voornemens is om deze bossen in de komende planperiode te (laten) kappen. Qua ambitie gaat het over een massale boskap van 88,4 ha.

De “Ambitiekaart” dateert uit 2016, er wordt in het plan gesteld dat deze kaart is geactualiseerd, maar dat herkennen wij niet, het ziet eruit als precies dezelfde kaart die stond in eerdere Natuurbeheerplannen van de Provincie. Actualisatie is volgens ons wel nodig, in de afgelopen jaren zijn er immers fundamentele wijzigingen gekomen in het bossenbeleid en in het natuur-, milieu- en klimaatbeleid.

Provincie Noord-Holland, gemeente Bergen en Staatsbosbeheer hebben in een persbericht d.d. 1 november 2019 bekend gemaakt, dat er minder bos dan gepland zal worden gekapt in het Schoorlse duingebied en dat het Baaknobos in principe behouden blijft. ([Zie bijlage13](#)).

Een dergelijk persbericht geeft richting aan hetgeen burgers van de overheid mogen verwachten: het gaat na dit persbericht niet langer om ‘boskap tenzij ...’, maar om ‘behoud van de bossen mits ...’. Wij zijn van mening dat het plan hier volledig aan voorbij is gegaan en maken daar **bezwaar** tegen.

SBB wil pas na geruime tijd de stobben en de humuslaag verwijderen van het vorig jaar gekapte gedeelte van het Van Steijnbos, de omvorming is nog niet gereed. Monitoren en evalueren van deze omvorming is derhalve nog niet mogelijk en zeker niet reëel om dit voor volgend jaar op de agenda te zetten. De natuur heeft na een grote ingreep de tijd nodig om zich te herstellen. Pas daarna kan worden onderzocht, of de gewenste soorten zich hebben gevestigd en zich hebben ontwikkeld. Er is volgens ons daarom meer tijd nodig om een afgewogen conclusie te kunnen trekken.

Wij maken u erop attent, dat naar aanleiding van ons Burgerinitiatief van eind 2019, in 2020 door de Gedeputeerde met de Duinstichting een bindende afspraak is gemaakt, om eerst samen met de Duinstichting de omvormingen - die zijn uitgevoerd in de eerste N2000-Beheerplanperiode - te monitoren en te evalueren en pas daarna, wederom in samenspraak met de Duinstichting, nieuwe plannen te ontwikkelen voor het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied. Zie [bijlage 1](#). Volgens ons is niet voldaan aan deze afspraken. Wij zien dit als een schending van de afspraken met de gedeputeerde en beroepen ons op het vertrouwensbeginsel.

5a. Onze op bovenstaande gebaseerde zienswijze is dat de Provincie zich behoort te houden aan de met de Stichting gemaakte afspraken: eerst gezamenlijk monitoren, dan evalueren en pas daarna ontwikkelen van een plan.

5b. Volgens ons ontbreekt een zorgvuldige afweging van de belangen. In onze zienswijze behoort de Provincie een plan zorgvuldig voor te bereiden: een luisterend oor naar de burger, zorgvuldig onderzoek naar de feiten en belangen, deugdelijke besluitvorming op grond van complete en juiste informatie en van goed gevolgde procedures (Art. 3:2 AWB). Bij de voorbereiding van een plan of besluit behoort de Provincie met de nodige kennis de relevante feiten te onderzoeken en de belangen af te wegen.

5c. Volgens ons moet het Natuurbeheerplan worden gebaseerd op een evaluatie van de reeds uitgevoerde omvormingen. In onze zienswijze kan die evaluatie pas plaatsvinden, nadat de natuur zich heeft kunnen herstellen van de ingrepen.

6. Natuurbeheerplan versus Klimaatakkoord

De laatste jaren is in Nederland meer bos verdwenen dan aangeplant. Uit onderzoek van *Wageningen Environmental Research* (WER) uit 2017 blijkt dat het Nederlandse bosareaal sinds 2013 met 5.400 hectare is afgenomen. Na verschijnen van dit rapport is overigens nog stevig doorgestaan met kappen. Soms door het verdwijnen van tijdelijke productiebossen op landbouwgrond, of voor de aanleg van wegen of woonwijken, maar meestal voor de omvorming naar andere natuur, zoals heide, stuifzand of ander soort bos.

Ook in de Schoorlse Duinen is de afgelopen jaren veel bos verdwenen:

Rond 2005 werd een deel van het Baaknolbos gekapt en werd de humuslaag verwijderd, met dramatische gevolgen voor de begroeiing er omheen: steeds meer bos verdwijnt onder wandelend zand ([zie bijlage 10](#)). Door de grote branden in 2009, 2010 en 2011 ging bij elkaar 85 ha bos verloren. Dat werd toen (ook door de Provincie en SBB) een groot verlies genoemd.

In de winter van 2018/2019 heeft SBB in de Schoorlse Duinen 15.811 volwassen dennen gekapt (met een doorsnede van minimaal 20 cm) om ruimte te maken voor loofbomen. Er werden echter geen loofbomen aangeplant en er is voor deze kap ook niet elders gecompenseerd.

Afgelopen winter heeft SBB in de Schoorlse Duinen langs de zeereep 7.6 ha van het dr. van Steijnbos gekapt. Ook deze kap is niet gecompenseerd door elders bos aan te planten.

SBB heeft laten weten dat zij in de herfst van 2022 begint aan de volgende fase van uitdunning in een gebied van 75 ha in de midden duinen. Op de kaart die SBB uitdeelde aan deelnemers aan een "Duindialoog" staat te lezen dat het gaat om dunnings percentages van respectievelijk 30%; 50 % en 80 %. Die kap is mede bedoeld om ruimte te geven voor de ontwikkeling van loofbos. Er worden echter ook hier

geen loofbomen aangeplant en er wordt nergens aangegeven hoe en waar de kap van deze bomen zal worden gecompenseerd.

Overigens betekent herplanten van nieuwe bomen niet, dat de in te kappen bomen vastgelegde hoeveelheid CO₂ wordt gecompenseerd (Zie bijlage 12).

Wij maken u erop attent, dat in het nationale Klimaatakkoord is afgesproken dat Rijk en Provincies samen een bossenstrategie gaan opstellen. Het Rijk en de Provincie hebben echter nog steeds geen afspraken gemaakt om met een bossenstrategie de klimaatopgaven te realiseren. Wij hebben er **bezwaar** tegen, dat er in het plan geen rekening is gehouden met een aan de klimaatdoelen aangepaste bossenstrategie.

Onze zienswijze op grond van bovenstaande: er zijn de afgelopen jaren in de Schoorlse Duinen en in het Noord-Hollands Duinreservaat al veel bossen verdwenen. Verder kap is in strijd met het klimaatakkoord.

7. Robuust en bestand tegen hoge stikstofdepositie

Een groot voordeel van de bestaande naaldbossen in het duingebied is dat ze geen last hebben van de hoge stikstofdepositie (KDW 20kg/ha/j), dit in tegenstelling tot het beoogde habitat kalkarme grijze duinen (KDW 10kg/ha/j). Omvorming van naaldbos naar grijs duin heeft derhalve een negatief effect op de robuustheid van de natuur, op de gevoeligheid voor hoge stikstofdepositie. Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving zal de stikstofdepositie de komende jaren niet afnemen, omdat de emissie niet afneemt. Zelfs als Nederland erin slaagt de stikstofemissie te verlagen, zal de depositie in de duinen daar niet evenredig mee afnemen, want volgens de publicatie “Strategie Noord-Hollandse aanpak stikstofproblematiek 2021-2022”, uitgegeven door de Provincie d.d. 16 maart 2021, komt 21% van de *berekende* stikstofdepositie in de Schoorlse Duinen vanaf zee, in de vorm van ammoniak. Door de beoogde grootschalige kap zullen de naaldbomen geen stikstof meer opnemen en daarmee wordt juist de groei van stikstof minnende planten die ongewenst zijn door de Provincie bevorderd.

Wij maken daarom bezwaar tegen de boskap en brengen de zienswijze in dat juist naaldbossen hebben bewezen bestand te zijn tegen de depositiewaarden, daardoor in staat zijn grote hoeveelheden stikstof op te nemen en derhalve niet gekapt moeten worden.

8. Bos produceert zuurstof en draagt bij aan welzijn

De duinbossen dragen direct bij aan het welzijn van omwonenden en bezoekers, door zuurstofafgifte, vasthouden van zand, efficiënte fijnstoffiltering en adsorptie van vluchtige organische stoffen zoals PCB's, dioxine, furanen etc.

Elk jaar belanden 16.000 mensen met spoed in het ziekenhuis door luchtvervuiling. Mensen met een longaandoening merken als eerste dat de lucht ongezond is.

Het aantal gevallen van vroegtijdige sterfte per jaar in Nederland bedraagt 9.200 door fijnstof en 2.600 door stikstofdioxide (bron: Gezondheidsraad).

Uit onderzoek komen verbanden aan het licht tussen luchtvervuiling en snelle veroudering van de longen, veranderingen in de haarvaten in de longen en hogere sterfte als gevolg van onder meer hart- en vaatziekten. Zelfs met diabetes en psychische aandoeningen zoals dementie, depressie en schizofrenie zijn relaties gevonden (bron: www.longfonds.nl).

Voor het belang van de gezondheid van omwonenden en bezoekers, maken wij **bezwaar** tegen de boskap.

Onze zienswijze: omdat bomen een positieve bijdrage leveren een gezondheid en welzijn, moeten ze blijven staan.

9. Kap bedreigt zeldzame soorten en beschermde soorten

Wij hebben er **bezwaar** tegen als natuur- of andere doelen als excuus worden gebruikt om bestaande natuur te vernietigen, zelfs te beschermen habitats van soorten te vernietigen.

Aan de instandhouding van het bestaande natuurlijk erfgoed dient de voorkeur te worden gegeven boven compenserende maatregelen, omdat het succes daarvan zelden met zekerheid kan worden voorspeld, Zie: pt 35 Cie Ptgal, zie ook HvJ EU 15 mei 2014 (Briels), C521-12, en HvJEU .

Ook de Vogelrichtlijn/Habitatrichtlijn gaat uit van behoud en bescherming van bestaande natuur en de aanwezige soorten en habitats van soorten die kwalificeren op het Standaard Gegevens Formulier 2004 -, en dit per gebied.

Duindennenbossen zoals in Schoorl verschillen sterk qua biodiversiteit van dennenbossen in het binnenland. Een oordeel over dennenbossen en of zij wel of geen 'leven' bevatten en 'geven' valt dus alleen te maken na grondig onderzoek en mag niet onder een algemene noemer vallen. In de dennenbossen valt een grote rijkdom aan biodiversiteit waar te nemen.

Door de op de genoemde kaart aangeduide ambitie om grote duinbossen te verwijderen, worden veel zeldzame soorten bedreigd. We noemen er een aantal van, die afhankelijk zijn van de huidige bossen. (Zie bijlagen 6,7,8 en 9).

Zandhagedis: ligt graag te zonnen op open delen, legt eieren in zand, maar heeft als leefgebied de bosranden. (Zie bijlage 7).

Vogels: zie bijlagen 8 en 9. Nachtzwaluw heeft overgangen nodig van heide naar naaldbos (geen grootschalige stuifzanden). Boomleeuwerik, rode lijst soort, leeft in de Schoorlse duinbossen. Havik en Sperwer hebben de hoge bomen in de bossen als horst, nestplaats en uitgangsbasis. Grauwe Vliegenvanger, neemt overal in Nederland af, maar is goed vertegenwoordigd in de Schoorlse duinbossen. Koekoek (rode lijst soort) heeft een stabiele populatie in de Schoorlse Duinbossen. Kruisbek: leeft van de zaden in de kegels van naaldbomen. Nachtzwaluw (rode lijst), Zwarte Mees (rode lijst) en Grote Kruisbek, Kuifmees en Ransuil (rode lijst) broeden er.

Dennenorchis en Harlekijnorchis: leven onder de dennenbomen.

Mossen en varens: Adelaarsvaren en diverse soorten korstmoss komen voor op en onder de dennenbomen.

Paddenstoelen, zwammen en schimmels: diverse zeldzame (rode lijst) soorten leven in symbiose met de dennen. Zie de lijst (bijlage 6). Rob Crispijn, (Nederlandse Mycologische Vereniging) heeft met zijn team veelvuldig en uitgebreid onderzoek gedaan in de Schoorlse bossen. Er zijn vele soorten rode lijst en unieke (uitgestorven) soorten gevonden in de Schoorlse bossen.

Insecten: in de bossen leven uitgebreide mieren koloniën en veel andere soorten insecten. In de bosgrond onder andere solitaire bijen, grondhommels, libellen, kevers, springstaartjes, fluweelmijten, spinnen, hooiwagens, kakkerlakken, oorwormen, duizendpoten, miljoenpoten, pissebedden etc. In dood hout en takken o.a. boktorren, glanskevers, schorskevers en klopkevers. De insecten vormen een belangrijke voedingsbron voor de vogels.

Welke soorten er in de huidige bossen voorkomen en welke daarvan worden bedreigd bij boskap, zou moeten blijken uit nader onderzoek en uit monitoring en evaluatie van de reeds uitgevoerde omvormingen.

De rol van paddenstoelen voor behoud van biodiversiteit is onderbelicht. Juist voor een grote en sterke biodiversiteit vervullen zij een onmisbare rol vanwege hun directe invloed op de bodem, het bodemleven (insecten) en voedingsstoffen die zij afgeven aan hun omgeving. Dit komt direct de vogelstand ten goede.

Wij hebben er **bezwaar** tegen, dat het plan is opgesteld voor de resultaten van monitoring, evaluatie en nader onderzoek bekend zijn.

Onze zienswijze: de (naald-)bossen in de duinen spelen een belangrijke rol in de ecosystemen en daarmee in de biodiversiteit. Veel zeldzame en beschermde soorten zijn afhankelijk van de naaldbossen. Er is geen bewijs dat boskap de biodiversiteit zal vergroten. De duinbossen moeten daarom in stand blijven en met zorg worden behandeld.

10. Ook kleine natuurgebieden vervullen belangrijke functie voor biodiversiteit

In *'Rapid Diversity Loss of Competing Animal Species in Well-Connected Landscapes'* (2015, PLoS ONE 10(7): e0132383. pmid:26218682) schrijven Schippers et al over het streven van de Overheid: *"Bijvoorbeeld voor kwetsbare soorten die afhankelijk zijn van open terrein als heide en stuifduin en niet kunnen overleven in bos; denk aan de nachtzwaluw, veldleeuwerik, tapuit en de zandhagedis heeft al heel wat bossen de kop gekost terwijl deze soorten gewenst worden op plaatsen waar ze al aanwezig zijn of hun terugkomst onmogelijk zal zijn."*

Wij voegen daar nog aan toe: de habitat van de zandhagedis bestaat uit de randen van de bossen, de nachtzwaluw vindt een rustplaats in de bossen.

Onze zienswijze op grond van bovenstaande: ook al zijn de duingebieden in Noord-Holland relatief klein als natuurgebied, toch vervullen ze in hun huidige vorm en door hun grote variatie in begroeiing een belangrijke rol. De bossen zijn daar een essentieel; onderdeel van.

11. Er is al heel veel open duin, waarom 'moet' daar meer van komen?

De variatie aan begroeiing is groot in de Schoorlse duinen. Over de gevarieerdheid, het natuurschoon en de wetenschappelijke- en recreatieve betekenis wordt terecht de loftrumpet gestoken in de aanwijzing tot Staatsnatuurmonument (1995) en later in de Aanwijzing tot Natura 2000-gebied: "Er zijn open en dichte, witte en grijze duinen, stuifkuilen, heidevelden, natte en droge valleien, loofbossen, dennenbossen en gemengde bossen. Met als gevolg ook een grote variatie in flora en fauna". Zoals vermeld is in het Aanwijzingsbesluit N2000, waren de Schoorlse bossen zeer waardevol, met strikt beschermde soorten. De intrekking van de status Staatsnatuurmonument in 2009, betekent niet dat de bossen kunnen worden verwijderd, dit vanwege hun nieuwe status N2000-gebied en de belangrijke bijdrage van de bossen aan de biodiversiteit en daarmee aan N2000. De variatie in het landschap is inmiddels afgenomen, dat is veroorzaakt door het verdwijnen van grote delen van de bossen en door diep afgraven van de humuslaag. In de aanwijzing tot Natura 2000-gebied staat nergens dat dennenbos weg moet. Uit Europese

documenten is niet op te maken dat er een beletsel is om de naaldbossen in het habitattype H2180 op te nemen. Wij verzoeken u om dit alsnog in het plan op te nemen.

De Schoorlse Duinen bestaan nu reeds voor meer dan de helft uit open duingebied. Dat gebied is deels open geworden door de grote branden in 2009, 2010 en 2011, en deels door boskap. Er is in de Schoorlse Duinen veel afgegraven. Rondom het Vogelmeer, de Mariavlakte, het Frederiksveld, 't groot Ganzeveld en Fortblik werd op grote oppervlakken de bovenste laag tot op het zand verwijderd.

De zeereep is over een diepte van meer dan 1 km al geheel open. De helft van de lengte van het gebied is zelfs open tot een diepte van meer dan 3 km. Daar hebben wind en zand al volledig vrij spel. Een deel van het open gebied is zand. Dat zand is voor een deel natuurlijk, met name in en om de zeereep. Het zand is voor een deel ontstaan door afgraven van bestaande heidevelden en verwijderen van de humuslaag. De gevolgen van deze omvormingen zijn nog niet geëvalueerd. Het is dus onzeker, welk resultaat de omvorming heeft gehad op de natuur, de flora en fauna, de biodiversiteit.

Omdat al meer dan 50% van het gebied uit open duin bestaat, is het niet waarschijnlijk, dat uitbreiding van het open gebied een positieve invloed zal hebben op de biodiversiteit. Ook is niet duidelijk, welke negatieve invloed de boskap kan hebben op de biodiversiteit. Wij vinden dat redenen om eerst zorgvuldig te monitoren en te evalueren voordat een nieuw Natuurbeheerplan kan worden vastgesteld en hebben daarom **bezwaar** tegen de gevolgde werkwijze.

Onze zienswijze is op grond van bovenstaande, dat eerst duidelijk moet zijn welke invloed de ingrepen tijdens beheerperiode 1 hebben gehad en welke bijdrage die ingrepen hebben geleverd aan de biodiversiteit en aan het in stand houden van zeldzame en te beschermen soorten, voordat nieuwe beheerplannen kunnen worden opgesteld.

12. Zorgen over effecten van kappen en afgraven

Wij zien als groot punt van zorg dat de boskap wordt gevolgd door verwijderen van de stobben en afgraven van de humuslaag tot op het zand. Dat zal leiden tot zandvlaktes en stuifduinen.

Er zijn genoeg voorbeelden dat niet voorspeld kan worden of de beoogde habitat zich zal manifesteren. De Kerf en de Lagune zijn heel anders geworden dan wat er tevoren was beoogd. Het verbrande bos en de afgebrande en kort na herstel weggegraven heidevelden zijn veranderd in kaal en vergrast land.

Dit blijkt ook uit de kap van ca. 3 ha dennenbomen in het Baaknolbos in 2005. Deze omvorming is niet gemonitord en er heeft (nog) geen evaluatie plaats gevonden - althans waar omwonenden bij waren betrokken. De gewenste natuur heeft inmiddels 16 jaar de tijd gehad om zich te ontwikkelen, maar het soort natuur waar de ingrepen voor bedoeld waren, is er echter niet gekomen. Het gebied bestaat uit dood zand, kale zandduinen, die enorm in omvang zijn toegenomen en zich door de overheersende windrichting met 10 tot 20 meter per jaar verplaatsen richting de woonomgeving in Groet en op hun weg alle flora en fauna vernietigen. Foto's en opnamen daarvan (met Google Earth) zijn bij de gedeputeerde bekend. (Zie bijlage 10). De vraag of het resultaat 'mooi' is of niet laten wij graag in het midden. Wij vinden dat de omgevingsrisico's onvoldoende in kaart zijn gebracht en hebben daarom **bezwaar** tegen de gevolgde werkwijze.

Onze zienswijze op grond van bovenstaande en met verwijzing naar het zorgvuldigheidsbeginsel, is dat de risico's (voor natuur, recreatie en omgeving) die ontstaan bij en door het kappen van bossen niet of onvoldoende in kaart zijn gebracht, dat dit alsnog moet gebeuren en dat de risico's duidelijk moeten worden gemaakt aan de omgeving.

13. Zorgen over kalkarm gebied

Een zorgpunt is dat verstuiving vanaf de westzijde, vanaf zee en strand, gaat zorgen voor aanvoer van kalkrijk zand, waardoor het bijzondere kalkarme duin zich tot meer kalkrijke grijze duinen gaat ontwikkelen. Wij begrijpen deze keuze niet, maar denken dat dit zo wordt aangepakt, omdat kalkrijke duinen minder gevoelig zijn voor stikstofdepositie dan kalkarme duinen. Het zijn echter juist de kalkarme duinen die de kenmerkende, unieke en beroemde biotoop van het grijze deel van de Schoorlse Duinen vormen van heide en (korst) mossen. Door overpoederen met kalkrijk zand zal deze biotoop verdwijnen. In het gebied rond de Kerf is het gevolg goed te zien: door de kap van een stuk bos door PWN zijn kalk minnende Duindoorn en Parnassia al voorbij het karrespoor naar de Kerf gekomen en heide is er verdwenen. Kalkarm duin is een zeldzaam en te beschermen leefgebied, wij maken er **bezwaar** tegen dat dit bijzondere karakter op het spel wordt gezet als het plan wordt uitgevoerd. De bossen worden in het plan opgeofferd voor de ontwikkeling van meer kalkarm duin en tegelijk verdwijnt kalkarm duin ten gevolge van dezelfde ingreep.

Wij brengen op grond van bovenstaande als zienswijze in dat het “overpoederen” (dat niet door de mens te besturen valt) met kalkrijk zand van kalkarm duingebied een ongewenst effect zal hebben op het zeldzame en te beschermen kalkarme duingebied.

14. Zorgen over de schaal, de onomkeerbaarheid en het gebrek aan zicht op de gevolgen

De omvormingen zijn in wezen een grootschalig experiment. Een experiment waar de bestaande natuur het loodje bij legt. Het is een riskant experiment, omdat het losmaken van zand een zelfversterkend effect heeft, waardoor een kettingreactie ontstaat die de er om heen liggende flora bedreigt. Dit type experiment is moeilijk beheersbaar en lastig terug te draaien. De vraag blijft: waarom is het nodig? Zie de uitspraken van professor Berendse daarover in [bijlage 13](#).

Naast het ontbreken van gegevens uit monitoring en evaluatie van eerdere omvormingen, ontbreekt meer belangrijke informatie bij het ontwerp-Natuurbeheerplan 2022:

BIJ12, Index Natuur en Landschap: In de Index worden twee niveaus onderscheiden: o.a. de natuurtypen voor de sturing op landelijk niveau.

Omdat wij geen verdere uitleg vinden over wat deze sturing op landelijk niveau inhoudt ontvangen we graag de uitgangspunten ervan (of een verwijzing ernaar, die wellicht door ons over het hoofd is gezien).

De Index Natuur en Landschap vervangt eerdere ‘natuurtalen of typeringen’ zoals de natuurdoeltypen, de Programma Beheerpakketten en de typologieën van de beheerders. De Index integreert ook de habitattypen van Natura 2000. Hierdoor is een uniforme, breed erkende ‘natuurtaal’ ontstaan, die zorgt voor een goede afstemming tussen beheerders en overheden. Interpretatieverschillen tussen natuur- en landschapdoelen en beheer zijn nu verleden tijd.”

Het is goed dat er coherentie wordt gecreëerd binnen de “natuurtaal”. Echter door het ontbreken van uitleg over deze vertaling tasten wij in het onzekere wat deze taal voor uitgangspunten heeft. Hoe worden bijvoorbeeld in de “nieuwe taal”, de landschapsdoelen de doelstellingen voor N2000, uitgelegd? Wij ontvangen graag alsnog de genoemde ontbrekende informatie en houden ons het recht voor, om een aanvulling op deze zienswijze op te stellen, na ontvangst van deze informatie.

Onze zienswijze op basis van bovenstaande en verwijzend naar het zorgvuldigheidsbeginsel: voor grote experimentele omvormingen in een natuurgebied moeten de doelen en de overige argumentatie compleet, duidelijk en begrijpelijk aan de omwonenden worden voorgelegd.

15. Zorgen over toegankelijkheid

Een belangrijk punt bij onze overwegingen, dat maar zeer beperkt is benoemd in het bestaande N2000-Beheerplan, betreft het recreatieve gebruik. De Schoorlse Duinen trekken jaarlijks ca. 2,5 miljoen bezoekers, de plaatselijke horeca en middenstand van Schoorl en Groet drijven hoofdzakelijk op toerisme en dagrecreanten. Duizenden recreanten fietsen langs en door de bossen.

Bij eerdere uitvoering van ‘herstel-’ en dunningsmaatregelen is een groot deel van de wandelpaden stuk gereden door zwaar werkverkeer en daardoor zijn ze niet meer veilig voor mensen die minder goed ter been zijn.

Door kappen, plaggen en afgraven is stuifduin ontstaan. De duinbossen houden het zand vast. Inmiddels constateren wij dat op plaatsen waar boskap heeft plaats gevonden de infrastructuur van wandel- en fietspaden ernstig is aangetast door stuivend zand. Nabij de grens van de Schoorlse Duinen en het Noord-Hollandsduinreservaat ligt een grote stuivende zandmassa van wandelende duinen doordat PWN daar bos heeft gekapt. Regelmatig schoonvegen van de fietspaden (Verspykweg-Blijdenstijnweg) is vereist waarvoor de beheerder - Staatsbosbeheer- geen middelen zegt te hebben.

Vrij stuivend zand stopt niet voor de fietspaden. Bij vrij stuivend duin kunnen paden binnen enkele dagen compleet verdwijnen. Het is vooral voor ouderen niet te begrijpen dat het probleem van stuivend zand zo gebagatelliseerd wordt. De fietspaden verdwijnen weliswaar niet permanent door stuifzand want er wordt zo nu en dan geveegd, maar zij zijn bij een stevige wind al binnen een dag ontoegankelijk. Een gewone fiets kan nog wel over een zandophoping worden getild, maar dat gaat niet met een scootmobiel of driewieler.

Als gevolg van afgraven na de kap ontstaan grote zandhopen op de fietspaden (door verstuiving). De Fietsersbond heeft zijn beklag gedaan omdat een onderdeel van de Europese kustroute regelmatig onberijdbaar is, zelfs door de beheerder wordt afgesloten. Wij hebben er **bezwaar** tegen dat de toegankelijkheid van de mooie Schoorlse Duinen door overlast van stuivend zand en door overstuiving van (fiets-)paden wordt belemmerd en leggen met nadruk ook onze zorg met betrekking tot de toegankelijkheid voor ouderen en gehandicapten aan u voor.

Wij brengen op grond van bovenstaande en met verwijzing naar het zorgvuldigheidsbeginsel en het vertrouwensbeginsel de zienswijze in dat de dungebieden en de daarin gelegen doorgaande fiets- en wandelroutes toegankelijk moeten blijven, ook voor mensen met een beperking.

16. Zorgen over gebruik van ‘onze’ bossen als biomassa

De bestaande Biomassacentrales in Noord-Holland dienen in principe snoei- en resthout te verbranden uit de regio voor het opwekken van warmte/energie. Door de enorme toename van de stook capaciteit is er onvoldoende snoei- en resthout (volgens Probos). De praktijk is dat bomen worden versnipperd en verbrand. De gekapte bomen leggen geen CO₂ en stikstof meer vast. Bij de verbranding ontstaat een zeer grote uitstoot van CO₂, en stikstofoxiden, fijnstof en andere schadelijke luchtverontreinigingen, die met milieu en de gezondheid van mensen aantasten.

De uitstoot van CO₂ is per opgewekte MWh zelfs drie keer zo groot als bij de verbranding van aardgas. Wij hebben er **bezwaar** tegen dat bomen uit de Schoorlse- en Noord-Kennemerduinen worden gebruikt om te verstoffen als biomassa.

Onze zienswijze is op deze gronden dat boskap contraproductief is voor het verbeteren van de CO₂-balans en derhalve moet worden gestopt.

17. Geen of onvoldoende overleg

In het verlengde van het eerder onder punt 5 genoemde, stellen wij vast dat bij het opstellen van het ontwerp-Natuurbeheerplan 2022 geen overleg is geweest met de Duinstichting en dat de Duinstichting nog niet is betrokken bij monitoring en evaluatie van de omvormingen die plaatsvonden in de eerste N2000-Beheerplanperiode.

17 a. Onze zienswijze is dat de afspraken met de Gedeputeerde behoren te worden nagekomen voordat een nieuw Natuurbeheerplan kan worden vastgesteld en beroepen ons op het zorgvuldigheids- en het vertrouwensbeginsel.

17b. Wij brengen - in lijn met de afspraken tussen de Duinstichting en de Gedeputeerde (zie bijlage 1) - tevens de zienswijzen in dat:

- de voorstellen voor subsidieaanvragen voor dit ontwerp-Natuurbeheerplan 2022 moeten worden ingetrokken,
- dat in samenspraak de uitgevoerde omvormingen moeten worden gemonitord en geëvalueerd en
- dat pas daarna in samenspraak nieuwe plannen en kaarten moeten worden ontwikkeld, zodat recht wordt gedaan aan de afspraken tussen onze Stichting en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.

18. Vertrouwen in de overheid geschokt

In een gezamenlijk persbericht d.d. 1 november 2019 hebben provincie Noord-Holland, gemeente Bergen en Staatsbosbeheer bekend gemaakt dat er minder bos zal worden gekapt in het Schoorlse duingebied (zie bijlage 14). Wij zijn van mening dat het concept-Natuurbeheerplan 2022 hiermee in tegenspraak is en moet worden aangepast.

Wij brengen derhalve, mede op grond van het vertrouwensbeginsel de zienswijze in dat de Provincie Noord-Holland het plan zodanig aanpast dat het voldoet aan de bedoelingen die blijken uit het persbericht.

19. Plan is onvoldoende onderbouwd experiment

Wij vinden het plan (om in de Schoorlse Duinen de grote bossen te kappen, stobben te verwijderen en de humuslaag af te graven), een experiment is dat een kettingreactie in gang zet. Het is een grote ingreep in een (vanwege de natuurwaarden, de wetenschappelijke waarden en de recreatieve waarden) geroemd en belangrijk natuurgebied, waar grote risico's aan zijn verbonden. Een project waarvan de gevolgen volgens ons onvoldoende in kaart zijn gebracht. Er ontstaan risico's voor zowel de natuur als voor de gezondheid en het welbevinden van omwonenden en bezoekers, en voor de lokale economie, de plaatselijke horeca en middenstand, die grotendeels afhankelijk is van de bezoekers die op de bossen afkomen. Tegen de beoogde ingreep met deze omvang in dit gelauwerde natuurgebied brengen wij als zienswijze in, dat zowel een risicoanalyse als een Milieu Effect Rapportage (MER) vereist is. Een analyse waarbij zowel de Provincie als de aangrenzende Gemeenten en de omwonende worden betrokken.

Wij brengen op grond van bovenstaande de zienswijze in dat een risicoanalyse behoort te worden gepubliceerd, gelijktijdig met het ter inzage leggen van een nieuwe conceptversie van het Natuurbeheerplan.

20. Meer dan 50% van het Schoorlse duingebied is al open

Wij betwijfelen of in de Schoorlse Duinen ten koste van bestaande gezonde bossen uitbreiden van de reeds aanwezige hoeveelheid aan wit en grijs duin zal leiden tot vergroting van de biodiversiteit., want momenteel bestaat ruim 50% van het oppervlak al uit wit en grijs duin en is het duingebied vanuit zee gezien al over grote delen 'open'.

We missen de onderbouwing van de boskap in het plan.

De provincie heeft reeds eerder aangegeven dat als de herstelmaatregelen niet worden uitgevoerd, het dan niet zeker is of de gewenste doelen worden bereikt. Dit valt ook om te draaien: als alle herstelmaatregelen (boskap plus verwijderen humuslaag) worden uitgevoerd, ook dan is niet zeker of de gewenste doelen worden gehaald. Wij verwijzen naar de conclusie van Advocaat Generaal Kokott:

Conclusie Advocaat Generaal Kokott in zaak C-239/04 overweging 31: Ingevolge artikel 6 lid 3, tweede volzin, is voor het verlenen van toestemming van een project niet voldoende om achteraf te bewijzen dat een project geen schadelijke gevolgen heeft gehad. Juist VOOR de toestemming voor het project moet wetenschappelijk gezien redelijkerwijs elke twijfel worden uitgesloten dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast, zie ook arrest Waddenzee, pt 59. 4 Zie O.a. HvJEU 14 januari 2016, C—399-14 (Grüne Liga Sachsen) waarin wordt verwezen naar de arresten Commissie/Frankrijk, C 241/08, EU:C: - 2010:114, punt 69; Commissie/Spanje, C 404/09, EU:C:2011:768, punt 99, en - Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias e.a., C 43/10, EU:C:2012:560, punten 112 en 113, Briels e.a. -, C 521/12, - EU:C:2014:330, punt 27.

Wij brengen op grond van bovenstaande de zienswijze naar voren, dat een dergelijke omvangrijke, ingrijpende en onomkeerbare omvorming moet worden gebaseerd op complete, duidelijke en overtuigende argumenten.

21. Spaar het beetje bos dat er (nog) is

Nederland heeft in vergelijking met de omringende landen erg weinig bos. Noord-Holland heeft in vergelijking met de andere provincies erg weinig bos. Noord-Holland kan dus zowel internationaal als nationaal worden gekenmerkt als bosarm, als nagenoeg kaal. Bos is in onze provincie dus heel erg schaars. Wij vinden dat zuinig moet worden omgegaan met het kleine beetje bos dat er (nog) is.

Wij brengen op grond van bovenstaande de zienswijze in dat bestaande bossen gespaard moeten worden.

22. Bossen zijn nodig voor het klimaat

Door de Europese Commissie (Frans Timmermans) is in de *Green Deal* aangegeven dat miljoenen bomen moeten worden geplant, bossen moeten worden uitgebreid voor het terugdringen van de CO₂ concentratie in onze atmosfeer. De kap van duinbossen is daar volgens ons niet mee te rijmen.

22a. Als zienswijze brengen wij in, dat er meer bos nodig is voor de klimaatdoelen, en bestaand bos dus zeker moet blijven staan.

Wij willen benadrukken dat er absoluut geen internationale of Europese wet, regelgeving of afspraak bestaat om bossen te kappen voor biodiversiteit. *Zie o.m. Europese Commissie: Nieuwe Bosstrategie, uit 2013: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:21b27c38-21fb-11e3-8d1c-01aa75ed71a1.0004.05/DOC_1&format=PDF "Duurzaam bosbeheer is het gebruik van bossen en bosgebieden op een manier en met een intensiteit waarbij deze hun biologische diversiteit, productiviteit, regeneratiecapaciteit en vitaliteit behouden, alsook het vermogen om nu en in de toekomst relevante ecologische, economische en sociale functies op lokaal, nationaal en mondiaal niveau te vervullen, en waarbij geen schade aan andere ecosystemen wordt toegebracht. Dit wordt bevestigd in het EASAC-rapport: "Biodiversiteit verhoogt de productiviteit en weerstand tegen klimaatverandering". Europa is vanwege internationale afspraken verplicht om bedreigde diersoorten te beschermen. "Het bos speelt hierbij een cruciale rol."*

In de Provincie Noord-Holland bevinden zich bedrijven die grote hoeveelheden N₂ en CO₂ uitstoten, zoals Tata Steel in Velsen, Biomassacentrale De Purmer, de nog te bouwen Biomassacentrale in Diemen, Cindu in Uithoorn en Schiphol. Tel daarbij de mega-energie verbruikende Data Centra in de Wieringermeer en het gebruik van grond voor zonneweiden bij op en het belang om elk huidig aanwezig bos te behouden wordt alleen maar groter.

22b. Verwijzend naar het vonnis van de Haagse rechtbank in de zaak van Milieudefensie tegen Shell, brengen wij de zienswijze in dat ook de Provincie Noord-Holland, PWN en Staatsbosbeheer een *eigenstandige verplichting* hebben om 'het zijne te doen om gevaarlijke klimaatverandering tegen te gaan'.

22c. Onze zienswijze op grond van bovenstaande is: grijp niet in, doe geen pogingen om natuur te maken, doe het goede voor het klimaat, laat de bossen staan, geef de natuur de kans zich hier zelf te ontwikkelen.

23. CO₂-schuld ontstaat bij kap en blijft ondanks compensatie

Levende bomen nemen N₂ en CO₂ op. Bij kap nemen de bomen geen N₂ en CO₂ meer op, maar komen de opgeslagen stoffen juist weer vrij (direct bij verbranden, iets later bij natuurlijke afbraak en nog iets later voor het deel dat wordt gebruikt in de bouw of de meubelindustrie). Het duurt heel lang voor de CO₂ die vrijkomt door bossen te kappen, wordt gecompenseerd door nieuw aangeplant bos. In die tussenliggende jaren ontstaat een grote CO₂-schuld. Zie rapport van professor Smeulders, ([zie: bijlage 12](#)). Als zienswijze brengen wij daarom naar voren: laat de bossen staan in het belang van de N₂ en CO₂-balans.

23a. Onze zienswijze op grond van bovenstaande: door boskap ontstaat een CO₂-schuld die de eerste decennia nog niet wordt ingelost door herplanten. Die CO₂-schuld dient te worden voorkomen door de bossen niet te kappen.

De Stichting is bovendien van mening dat het compenseren van gekapte bossen een ongelijk speelveld oplevert: bossen worden op voorhand gekapt, zonder dat bekend is waar de compensatie zal gaan plaatsvinden. De gronden moeten nog worden verworven, het geld moet nog worden gegenereerd en het is dringen om de weinige ruimte die er is.

Bovendien is het een illusie dat het mogelijk is om bossen te kunnen compenseren. Het aantal vierkante meters valt wellicht te compenseren. Het duurt zo'n 70 jaar voor deze "compensatiebossen" op het niveau van het gekapte bos zijn en dat betreft ook de bijbehorende CO₂-schuld.

23b. Onze zienswijze op grond van voorgaande: Voor het halen van alle doelstellingen vanuit N2000 dienen onze huidige bossen te blijven staan! Bij dunning kan herplant plaatsvinden binnen de huidige bossen, die grond is beschikbaar en kosteloos!

24. Boskap is slechts tijdelijke maatregel om stikstof uit natuurgebieden te verwijderen

Door voortgaande uitstoot van stikstof en CO₂ (door industrie, verkeer, veeteelt en landbouw), levert verwijderen van bomen en humus slechts zeer plaatselijk een evenzo zeer tijdelijke vermindering op van de stikstofhoeveelheid in de natuurgebieden. Die stikstof verdwijnt door de boskap niet, wordt slechts verplaatst en komt daarna versneld in de lucht.

Onze zienswijze: kappen van bossen als tijdelijke maatregel voor natuurherstel zien wij als een buiten proportionele en als een contraproductieve ingreep en moet daarom uit het plan.

25. Rechtsvoorbehoud

Wij behouden ons het recht voor, om (na ontvangst van de in de bovenstaande 24 overwegingen, vragen, bezwaren en zienswijzen als ontbrekend gemelde en/of gevraagde informatie), onze zienswijzen binnen een redelijke termijn aan te passen en/of aan te vullen.

26. Tot slot

De plannen in de Beheertypenkaart en de Ambitiekaart, waarbij het Leeuwenkuilbos, Frederiksblink en Baaknol zijn verwijderd vormt een aanslag op de woonomgeving van het dorp Schoorl en haar omgeving. Dit plan heeft bij de omwonenden geen draagvlak en heeft geleid tot veel onrust.

Aan het toerisme (2.5 mln. op jaarbasis) zal hiermee een slag worden toegebracht en daarmee aan de plaatselijke middenstand. Inmiddels wordt door de ANWB de Schoorlse Duinen met het strand in Hargen recent aangeprezen als de meest favoriete trekpleister van de Hollandse kust met de volgende zinsnede: *“Hargen aan Zee is geen dorp maar een rustig stuk strand met strandpaviljoens met een mystiek naaldbos vlakbij. Zeker het ontdekken waard”*.

Het kan niet zo zijn dat experimenten van ecologen/biologen/planologen voorrang krijgen boven het leefklimaat van de omwonenden en de bezoekers die de natuur en de bossen een warm hart toedragen. Ook in Corona tijd is gebleken dat de natuur vooral in Schoorl met haar bossen en recreatiemogelijkheden van essentieel belang is voor de mentale en fysieke gezondheid.

De petitie die vraagt om mee te helpen om het bos te behouden van de van *De Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied* is inmiddels tot op heden ondertekend door **35.891** burgers.

Deze adhesiebetuigingen zijn niet te negeren.

De *Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied* beschouwt zich als vertegenwoordiger van deze verontruste burgers en wil een volwaardig en serieuze gesprekspartner zijn bij het ontwikkelen van plannen voor de Schoorlse Duinen en het Noord-Hollands Duinreservaat.

Wij voelen ons als goede voorouders verantwoordelijk voor het cultureel erfgoed, het milieu en het klimaat dat wij nalaten aan ons nageslacht: de kap van bossen kan niet worden hersteld of teruggedraaid en heeft een blijvend effect op het leefklimaat.

Wij verwachten dat onze overwegingen, vragen, bezwaren en zienswijzen zullen worden beschouwd als een positieve bijdrage aan het ontwerp-Natuurbeheerplan 2022 en als zodanig zullen worden meegenomen in de vervolprocedure.

Hoogachtend,

Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied

Kees de Bakker (voorzitter)

Lammert Mesken (secretaris)

Bijlage 1: Afspraken in het kader van het Burgerinitiatief

Afspraken Schoorl

- Kap van het dr. Van Steijnbos conform de kaart van Staatsbosbeheer (zie gearceerde deel in de bijlage)
- Het Leeuwenkuilbos niet kappen gedurende deze beheerplanperiode.
- Monitoring van de ka
-
-
- p van het dr. Van Steijnbos vindt plaats conform Natura 2000-systematiek, waarbij aanvullend ook inzichtelijk gemaakt wordt welke bijzondere soorten erbij komen en weggaan in het beïnvloedingsgebied van de kap.
- De resultaten van de eerste planperiode bespreken wij in het evaluatietraject mede met de Stichting + stichting participeert in het opstellen van het beheerplan van de volgende planperiode.

Afspraken NHD

- PWN informeert proactief over de beoogde kapplannen en stelt in samenspraak met de stichting een meerjarenplan op voor de looptijd van het beheerplan. In dit plan wordt besloten op welke manier met de bossen om te gaan in het gebied.

Afspraken algemeen rondom burgerinitiatief.

- In zijn algemeenheid geldt dat niet wordt gestopt met alle kap in het duin. Bosbeheer (*dunningen*) blijven plaatsvinden in beide gebieden.
- Als aan alles wat hierboven wordt beschreven wordt voldaan trekt de Stichting zijn burgerinitiatief in.

Een vriendelijke groet,

Peter de Waal Malefijt

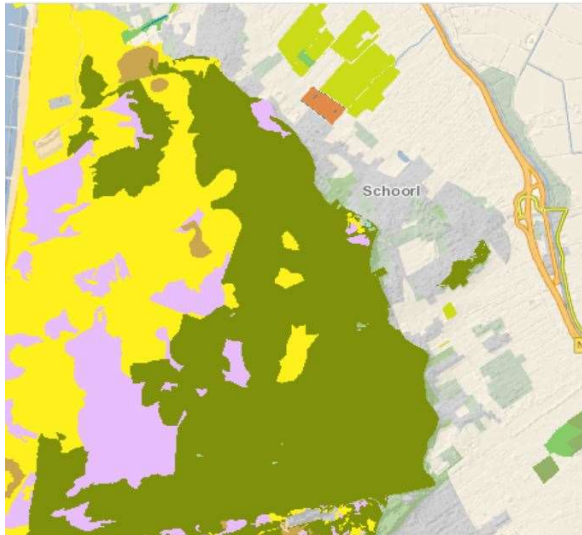
Sector Groen (GRN)

T +31 6 235 206 92

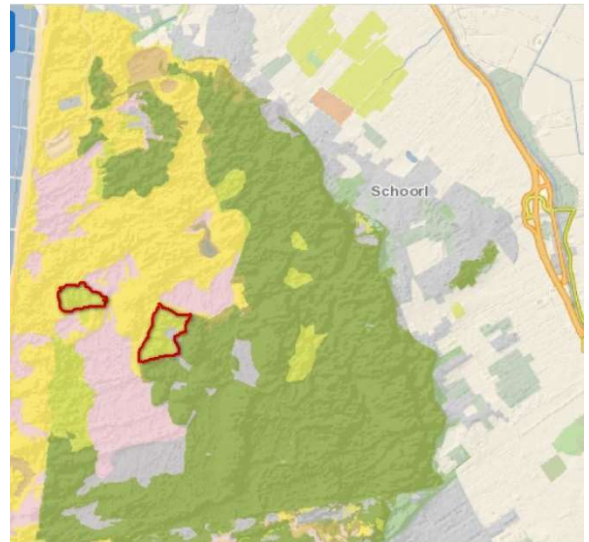
Houtplein 33 2012 DE Haarlem

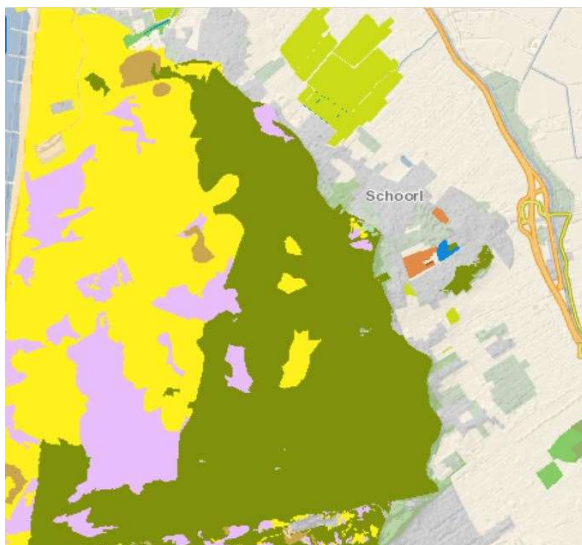
Bijlage 2: Kaarten bij het ontwerp-Natuurbeheerplan 2022

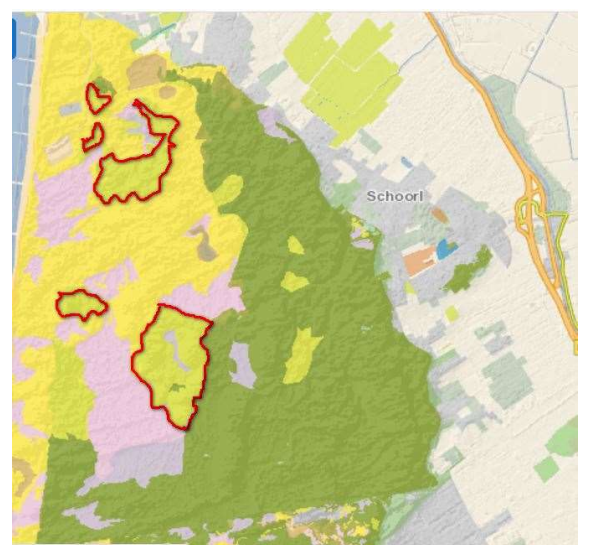
Beheertypenkaart Ontwerp-Natuurbeheerplan 2022

Verschillen (rood omlijnd)

Ambitiekaart Ontwerp-Natuurbeheerplan 2022

Verschillen (rood omlijnd)

Bron: Provincie Noord-Holland: Natuurbeheerplannen Kaartlagenlijst
<https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWebP/index.html?viewer=nbp>

Bijlage 3. Antwoord namens de Provincie op de brief aan Mw. Esther Rommel van 5 juli 2021

Van: Peter de Waal Malefijt <waalp@noord-holland.nl>

Verzonden: maandag 12 juli 2021 15:39

Aan: Uitgeverij Conserve <info@conserve.nl>

Afspraak tussen uw stichting en de provincie.

Rondom het burgerinitiatief 'Stop de Boskap' zijn er begin 2020 afspraken gemaakt tussen uw stichting en gedeputeerde Rommel over de boskap in de Schoorlse Duinen. Afsproken is:

- Kap van het dr. Van Steijnbos conform de kaart van Staatsbosbeheer (zie gearceerde deel in de bijlage)
- Het Leeuwenkuilbos niet kappen gedurende deze beheerplanperiode.
- Monitoring van de kap van het dr. Van Steijnbos vindt plaats conform Natura 2000-systematiek, waarbij aanvullend ook inzichtelijk gemaakt wordt welke bijzondere soorten erbij komen en weg gaan in het beïnvloedingsgebied van de kap.
- De resultaten van de eerste planperiode bespreken wij in het evaluatietraject mede met de Stichting + stichting participeert in het opstellen van het beheerplan van de volgende planperiode.

De kap van dr. Van Steijnbos heeft inmiddels plaatsgevonden. Dit najaar worden de stobben verwijderd. Komende tijd staat in het teken van het evalueren van de eerste beheerplanperiode. Omgevingspartijen participeren in deze evaluatie. Op basis van de resultaten uit deze evaluatie wordt een volgende Natura 2000-beheerplan opgesteld. Tot die tijd vindt – m.u.v. de bij u bekende dunningen – geen boskap plaats.

De provincie Noord-Holland hecht veel waarde aan de gemaakte afspraken. Gedeputeerde Rommel heeft dit herhaaldelijk (inclusief vandaag nogmaals) benadrukt.

Ontwerp Natuurbeheerplan 2022.

U geeft aan dat het recent gepubliceerde 'Ontwerp Natuurbeheerplan 2022' uw stichting zeer heeft overvallen. De Ambitiekaart Natuurbeheer 2022 (die op de provinciale website staat gepubliceerd) toont het Baaknolbos, Frederik Blink en Leeuwenkuilbos als duin. U maakt hieruit op dat de provincie voornemens is deze bossen te alsnog in 2022 te kappen. Dit is niet correct. Zoals hierboven beschreven, vindt eerst de evaluatie plaats naar de ontwikkelingen in het gebied. Op basis van de resultaten van de evaluatie en de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen wordt dan het volgende Natura 2000-beheerplan opgesteld voor de Schoorlse Duinen. De kaart die nu nog op de website staat zal t.z.t. worden aangepast (o.b.v. de doelen in het Natura 2000-beheerplan, periode 2).

Vragen/opmerkingen/overige

Ik begrijp dat er nog veel vragen kunnen zijn. Zoals telefonisch toegezegd kom ik graag eind augustus/begin september langs in Groet om uitgebreider bij te praten en u ook daarbij verder te informeren over het evaluatietraject. Mochten er voor die tijd vragen zijn, dan kunnen we altijd bellen/mailen.

Hartelijke groet,

Peter de Waal Malefijt

Sector Groen (GRN)

T +31 6 235 206 92

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

waalp@noord-holland.nl

Bijlage 4. Onderzoek in opdracht van vaste kamercommissie LNV, december 2020

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK: KAALKAP SCHADELIJK VOOR BOS, BIODIVERSITEIT EN KLIMAAT

14 december 2020 / Door Maarten van Vliet / 6 reacties

De Bossenstrategie van minister Schouten staat vlaktekop tot een halve hectare per keer toe, maar uit het vandaag gepubliceerde wetenschappelijk rapport naar de gevolgen van vlaktekop op de bosecosystemen blijkt ondubbelzinnig dat deze praktijk schadelijk is voor bos, biodiversiteit en klimaat. Volgens drs. Jan Hoekema, voorzitter van Stichting NatuurAlert, is er voor de minister nu nog maar één conclusie mogelijk: haal de vlaktekop uit de Bossenstrategie en begin met het afbouwen van de aan deze schadelijke praktijk gekoppelde subsidies.

Perverse subsidies houden vlaktekop in stand

Al voordat het rapport van het wetenschappelijk onderzoek van de commissie Rabbinge vanmiddag werd uitgereikt aan de voorzitter van de vaste Commissie LNV van de Tweede Kamer, werd in een voorpublicatie in Het Financieele Dagblad aandacht besteed aan een bijkomend aspect, een bij het rapport gevoegde bijlage met een kostenberekening van vlaktekop. Terwijl de LNV-commissie zonder een kosten/baten-analyse te geven, concludeert dat vlaktekop een efficiënte vorm van bosbouw is, blijkt uit de door dr.ir. Jaap Kuper geschreven bijlage bij het rapport van de commissie Rabbinge dat er zonder doorrekening geen goede vergelijking mogelijk is. 'Misleidend; noemt Kuper de conclusie van Den Ouden / Mohren, 'tot akkerbouw versimpeld bosbeheer levert jaarlijks een verlies van tientallen miljoenen euro's op.'

Professor Rabbinge twijfelt er geen moment over dat de vlaktekop uit de Bossenstrategie zal worden geschrapt. 'Op het moment dat de leden van de Tweede Kamer naar de argumenten luisteren, dan is de meerderheid zonder meer tegen vlaktekop.'

De Bossenstrategie zal in januari 2021 in de Tweede Kamer worden behandeld.

Download rapport:

https://natuuralertnederland.nl/wpcontent/uploads/2021/01/VlaktekopBosecosystemen_def6_2.pdf

De behandeling van de bossenstrategie is opgeschort i.v.m de demissionaire positie van het kabinet.

Bijlage 5: Rapport landelijk Natuurpact d.d. juni 2020

Uit het recente rapport van juni 2020 van het landelijk Natuurpact 2000, blijkt dat het **niet waarschijnlijk is, dat door Bomenkap gewenste habitattypen terug zullen keren zonder bronmaatregelen.**

In dit rapport wordt o.a. geanalyseerd of natuurherstelmaatregelen bijdragen aan de realisatie van de hoofddambitie 'verbeteren van de biodiversiteit'. Het doet o.a. verslag van het onderzoek naar de herstelmaatregelen die de provincies op basis van hun beleidsstrategieën binnen het Natuurnetwerk Nederland hebben laten treffen. Een selectie uit conclusies die voor onze (Schoorlse) duinen van toepassing kunnen zijn; citaten:

“Bij droge ecosystemen als droge bossen, droge natuurlijke graslanden en droge duinen is er in het Natuurnetwerk geen significant positief effect van de getroffen herstelmaatregelen van voor 2011”

“Herstelmaatregelen als kappen, plaggen, bekalken, maaien of intensiever begrazen kunnen een groot positief effect hebben op de standplaatscondities van de soorten en het effect treedt op korte termijn op (binnen een jaar of enkele jaren). Groot nadeel is dat het positieve effect van de maatregel tijdelijk is en bij veelvuldig gebruik van de maatregel kunnen de negatieve neveneffecten gaan overheersen. Door deze tijdelijke herstelmaatregelen vaker, met een grotere intensiteit en op een grotere schaal uit te voeren zullen gevoelige plant- of diersoorten juist verdwijnen. Bij te vaak plaggen, waarbij de bovengrond wordt verwijderd, bestaat bijvoorbeeld het risico dat de zaadbank uitgeput raakt of er een tekort aan fosfor en sporenelementen – belangrijk voor de groei van planten – optreedt (Nijssen et al. 2018). Ook kan de variatie in het gebied verdwijnen, wanneer maatregelen op te grote schaal worden aangepakt. “

“Droge ecosystemen op zandgronden zijn complex om te herstellen omdat bijvoorbeeld de bodem door verzuring onomkeerbaar is uitgeput (Nijssen et al. 2018). De bodemmineralen zijn verweerd en sporenelementen (essentiële stoffen die in lage hoeveelheden nodig zijn) zijn verdwenen. Dan kunnen plaggen en begrazing de heide wel paars houden, maar komen kwalificerende planten en dieren niet terug. Voor bodemherstel zijn ingrijpendere maatregelen nodig. Een methode die nu ontwikkeld wordt, is steenmeel opbrengen ter vervanging van verweerde mineralen. Daarmee zou de bodem weer een tijd stikstofdepositie kunnen opvangen (Bobbink et al. 2017, Weijters et al. 2018, Vogels et al. 2018, Lucassen et al. 2019).”

Schoorls bos ziet als groot punt van zorg bovendien de wens van SBB dat Bomenkap via verstuiwing gaat zorgen voor meer kalkrijke grijze duinen, aangezien deze minder gevoelig zijn voor stikstofdepositie dan kalkarme duinen. Het zijn echter juist de kalkarme duinen die de kenmerkende, unieke en beroemde biotoop van de Schoorlse duinen opleveren van heide en (korst) mossen. Beide zullen door het overpoederen met kalkrijk zand verdwijnen. In natuurgebied de Kerf is dat al te zien nadat bij de grens met Bergen door PWN een stuk bos gekapt is. De kalk lievende Duindoorn en Parnassia zijn al voorbij het karrespoor naar de Kerf gekomen en heide is er verdwenen.

Download rapport:

<https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2020-lerende-evaluatie-van-het-natuurpact-2020-tweede-rapportage-3852.pdf>

Bijlage 6: Rob Crispijn en Martijn Oud over de dennenbossen in de Schoorlse Duinen

Boswachterij Schoorl behoort tot de 15 mycologische kroonjuwelen van ons land. Dat wil zeggen dat hier veel soorten paddenstoelen groeien die elders in Nederland zeldzaam tot zeer zeldzaam zijn geworden. Al deze paddenstoelen staan op de Rode Lijst van kwetsbare of bedreigde soorten. In totaal komen er in deze boswachterij 75 soorten voor die op de Rode Lijst staan, juist de in ons land meest bedreigde soorten groeien bij naaldbos.

Tot zover de harde cijfers. Minstens zo belangrijk om te weten is dat de naaldbossen bij Schoorl nauwelijks vergrast zijn en een zeer dunne strooisellaag hebben. Daaraan danken zij hun unieke karakter. Samen met een dennenbos op Terschelling zijn zij de enige restanten van een biotoop dat vrijwel uit Nederland is verdwenen als gevolg van de al vijftig jaar durende neerslag van stikstof. De vermestende werking van de stikstofverbindingen die via de atmosfeer over ons land neerdalen is verwoestend geweest voor de biodiversiteit in de meeste Nederlandse bossen.

Het is, zacht uitgedrukt, zeer merkwaardig dat in een gebied waar door de ligging aan zee de stikstofbelasting altijd laag is geweest, plannen bestaan om zeer ingrijpende maatregelen te nemen teneinde het stikstofgehalte nog wat verder naar beneden te brengen. De vernietiging van een zeldzaam geworden biotoop - schraal en voedselarm dennenbos - weegt niet op tegen het doel om de leefomgeving van een zeer beperkt aantal soorten te vergroten. Zoals ook door andere ecologen is aangegeven kunnen deze soorten behouden blijven door andere maatregelen te nemen die niet ten koste hoeven te gaan van een van de grootste bijzonderheden van Boswachterij Schoorl: de spontane dennenbossen temidden van de duinen - een type bos dat landschappelijk ook nog eens bijzonder fraai is en veel wandelaars kan bekoren, getuige de massale protesten tegen de kap ervan.

Namens de Nederlandse Mycologische Vereniging

10 januari 2020, Rob Crispijn, voorzitter Commissie Paddenstoelen en Natuurbehoud

Rode Lijst soorten in Leeuwenkuilbos en Van Steijnbos

Soortnaam Internat. Nederlands Rode lijst (2008)

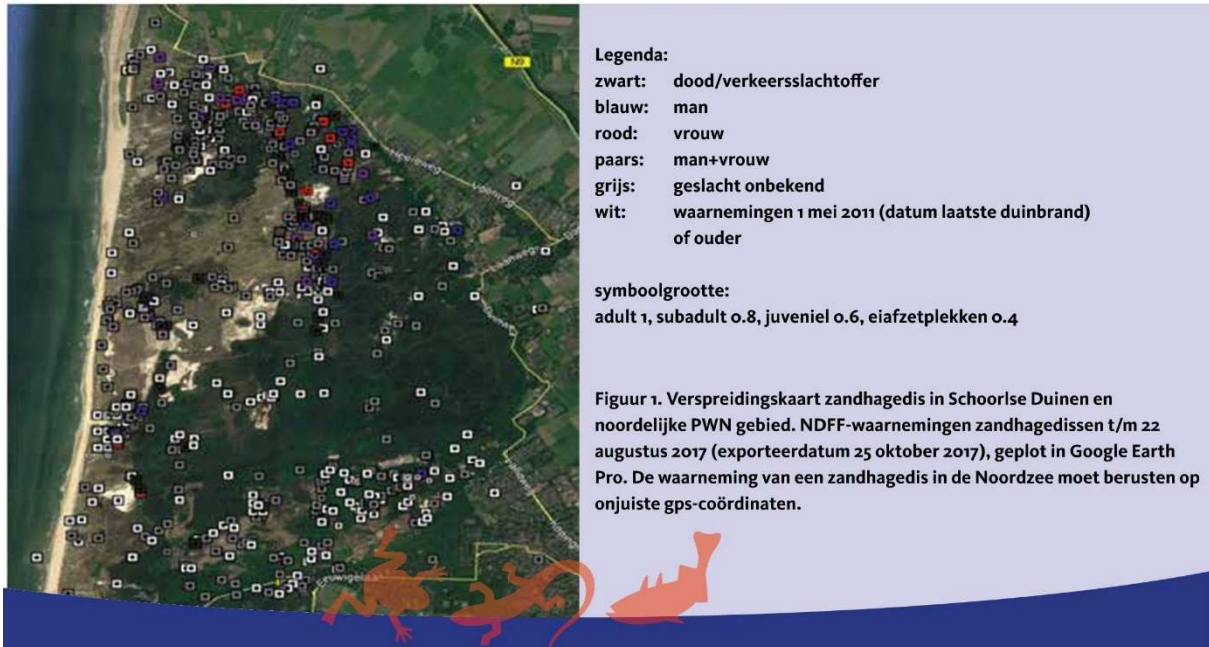
Geastrum minimum	Kleine aardster	(3)Kwetsbaar
Helvella queletii	Grote schotelkluiwam	(3)Kwetsbaar
Morchella esculenta	Gewone moriella	(3)Kwetsbaar
Cortinarius semisanguineus	Pagemantel	(3)Kwetsbaar
Geoglossum arenarium	Zandaardtong	(1)Bedreigd met uitsterven
Hebeloma gigaspermum	Grootporige vaalhoed	(4)Gevoelig
Helvella leucomelaena	Zwartwitte bokaalkluiwam	(3)Kwetsbaar
Leratiomyces laetissima	Oranjegeel kaalkopje	(3)Kwetsbaar
Myxomphalia maura	Splijtplaat	(2)Bedreigd
Suillus variegatus	Fijnschubbige boleet	(2)Bedreigd
Tricholoma cingulatum	Geringde ridderzwam	(3)Kwetsbaar
Clavaria argilacea (+sphagnicola)	Heideknotszwam	(3)Kwetsbaar
Geoglossum arenarium	Zandaardtong	(1)Bedreigd met uitsterven
Helvella leucomelaena	Zwartwitte bokaalkluiwam	(3)Kwetsbaar
Helvella queletii	Grote schotelkluiwam	(3)Kwetsbaar
Psathyrella ammophila	Duinfranjehoed	(3)Kwetsbaar
Strobilurus stephanocystis	Gewone dennekegelzwam	(3)Kwetsbaar
Tricholoma cingulatum	Geringde ridderzwam	(3)Kwetsbaar

Bron: Mycologische Vereniging, Martijn Oud

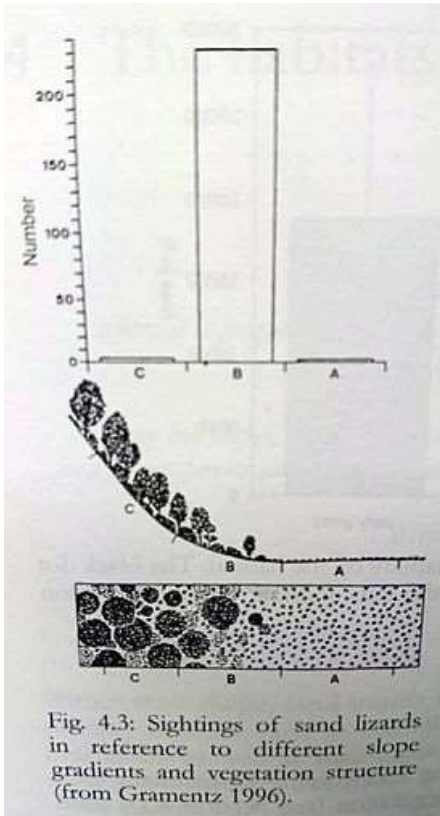
Bijlage 7: Waar zit de zandhagedis

Verspreidingskaart van de Zandhagedis in de Schoorlse Duinen

Grote concentratie in het Baaknolbos, het Leeuwenkuilbos en het Frederiksbos!

Link naar het artikel: <http://natuurtijdschriften.nl/download?type=document&docid=671090>

De schets hiernaast is van Gramentz.

De **zandhagedis** is volgens Gramentz vooral te vinden aan de onderzijde van hellingen in de overgang van bos naar open terrein.

Het door Gramentz beschreven leefgebied komt sterk overeen met de randen van het **Leeuwenkuilbos**. Vergelijk het aantal waarnemingen (de kolommen A, B en C) met dezelfde markeringen in de terreinschets.

Gramentz, D. (1996). Zur Mikrohabitat

Bijlage 8: Vogelstand Schoorlse Duinen

Het laatste broedvogelonderzoek van de **SOVON** in de Schoorlse Duinen, is uitgevoerd in opdracht van SBB en werd gepubliceerd in 2017. Dit rapport analyseert en vergelijkt de broedsuccessen van 1993, 2010 en 2016. Het laat duidelijk zien dat de grondbroeders (o.a. de Tapuit) van de open duinen zo goed als verdwenen zijn (diverse soorten zijn zelfs volledig verdwenen) door predatie, verstoring door recreatie en instorten van de konijnenstand. Herstel van deze populaties lijkt er niet in te zitten. Wel zien de opstellers in de open duinen een toename van de aantallen ganzen (bepaald geen doelsoorten van SBB). Ook lees je in het rapport duidelijk terug dat juist broedvogels in oude dennenbossen succesvol vertegenwoordigd zijn in Schoorl, net als soorten die profiteren van overgangen van dennenbos naar heide met enige opslag.

Soorten die elders in Nederland afnemen doen het, volgens dit rapport juist in de Schoorlse bossen opvallend goed.

Het Sovon-rapport noemt onder andere de **Koekoek** als rode lijst-soort die verder nergens in Nederland meer talrijk is, maar juist in Schoorl opmerkelijk stabiel is. Een ander voorbeeld is de **Grauwe Vliegenvanger** die overal in Nederland afneemt, maar bijzonder goed vertegenwoordigd in de Schoorlse naaldbossen, zeker vergeleken met de aantallen in duingebieden in het zuiden van Noord-Holland. De soort komt hier vooral voor in naaldbossen met weinig ondergroei, zo staat in het rapport vermeld. Ook de **Boomleeuwerik** en een Rode Lijst-soort als de **Nachtzwaluw** is opvallend goed vertegenwoordigd en mag tot één van de specialiteiten worden gerekend van de Schoorlse Duinen. De Nachtzwaluw heeft overgangen nodig van naaldbos naar heide met wat opslag en wat open zandige gedeelten (dus geen grootschalige stuifzanden).

Het rapport benadrukt de eigenheid van de Schoorlse Duinen en het grote verschil in begroeiing (meer heide, beduidend minder struweel), in vergelijking tot de kalkrijke duidelijke duinen in onze provincie, waardoor ook de broedvogelbevolking in Schoorl een heel eigen karakter heeft. Niets in het rapport van Sovon pleit voor boskap en omvorming naar open duinen.

De beroemde Drentse vogelonderzoeker Rob Bijlsma is fel gekant tegen de kapwoede van SBB, omdat hiermee aantoonbaar veel biotoop verloren gaat.

Ik herinner me een publicatie (artikel in vakblad) van de roofvogelwerkgroep Noord-Holland, waarin de auteur duidelijk aangaf dat de geplande boskap in Schoorl een bedreiging vormt voor de roofvogelpopulatie, die juist gebaat is bij de uitgestrektheid en de grote omvang van de Schoorlse bossen.

20 januari 2020, Marie-José Stoop

Link naar rapport SOVON:

https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/rap_2017-02_brv-schoorlse-duinen-2016_zk.pdf

Bijlage 9: Aanvulling op bijlage 8

Ransuil staat op de rode lijst als kwetsbaar. Leefgebied: broedt en roest bij voorkeur in naaldbomen, die hem de beste dekking bieden. Bron: Vogelbescherming Nederland.

Grauwe vliegenvanger staat op de rode lijst als gevoelig. De soort komt vooral voor in naaldbossen met weinig ondergroei. Zie foto hier onder. Bron: SOVON rapport 2017/02.

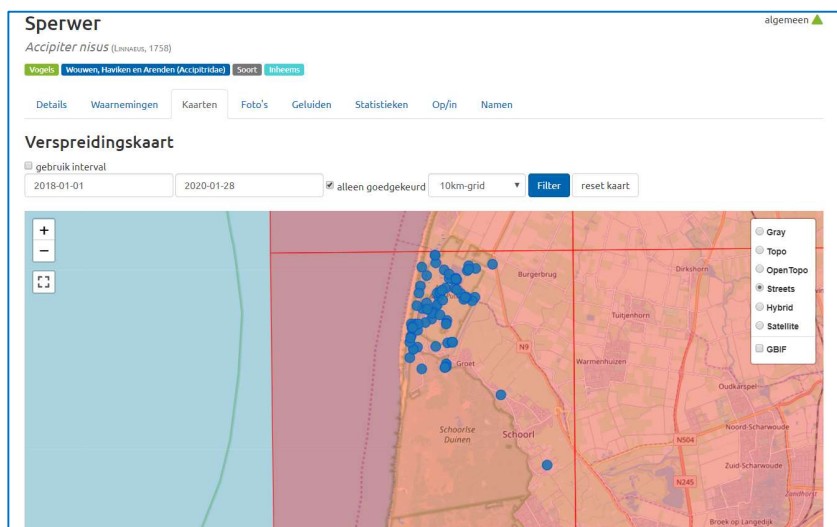
Kuifmees staat op de oranje lijst. Leefgebied: Door dennen gedomineerde naaldbossen zijn favoriet. Bron: Vogelbescherming Nederland.

Nachtzwaluw leefgebied: De Nachtzwaluw broedt in Nederland op heidevelden, zandverstuivingen en in open dennenbossen. Bron: Vogelbescherming Nederland.

- De meeste territoria werden gevonden op open plekken met boselementen; heideveldjes met zand en bosjes of overgangen naar bos. Bron: Vogelwerkgroep de Kempen.

- Naar toekomstig beheer toe lijkt de creatie van ijle overgangen tussen open plekken en dennenbos noodzakelijk. Bron: Katholieke Universiteit Leuven.

Sperwers broeden jaarlijks op een andere locatie Op Waarneming.nl staan geen goedgekeurde waarnemingen van sperwers sinds 1 januari 2018 in de geplande kagebieden. Zie verspreidingskaart hieronder.

Volgens de Vogelwerkgroep Alkmaar zijn broedvogels van open duin bedreigd.

Het klopt dat bijvoorbeeld de **Tapuit** een bedreigde soort is. De vraag is of dat komt door gebrek aan *oppervlakte* open duin, waarschijnlijk komt het door andere knelpunten. Bioloog Herman van Oosten signaleert in zijn boek over de Tapuit: nestpredatie door vos en marterachtigen, verruiging van de vegetatie en begrazing door runderen. Als nestpredatie door de vos of marterachtigen een knelpunt is kan nestbescherming helpen. De verruigde vegetatie op de omliggende terreinen kan met behulp van beheermaatregelen worden aangepakt. Begrazing met runderen blijkt geen positief effect te hebben op grondbroeders als Tapuiten. Bron: pagina 215-216 boek Tapuit.

Begrazing met gemengde kuddes en een hogere graasdruk (zoals in het Waddendistrict), heeft een positief effect (toename of minder sterke afname) op broedvogels van open duin, zoals Scholekster, Tapuit en Veldleeuwerik, terwijl een lage graasdruk *met grote runderen* (zoals in het Renodunaal district), veelal een

negatief effect heeft op deze groep. Bron: Nijssen 2014.

Naast vegetatiesuccesie wordt de dichtheid van de snel verstoorde Tapuiten ook negatief beïnvloed door grote aantallen recreanten. Bron: SOVON. Vogelbalans 2010 Heide en duin.

De Vogelwerkgroep Alkmaar noemt de dennenbossen in de duinen 'natuurarm'. Ze hebben gelijk als we alleen zouden kijken naar de broedvogels die vroeger voorkwamen in open duinen. Er zijn echter ook vogelsoorten die juist in en van de dennenbossen leven, zoals de kruisbek. Vogelarmoe is overigens niet automatisch hetzelfde als natuurarmoe. Er is bijvoorbeeld een grote rijkdom aan paddenstoelsoorten. Een andere habitat heeft andere soorten en levert dus een bijdrage aan de *biodiversiteit*.

Bronnen:

- Broedvogels van de Schoorlse Duinen in 2016. Sovon-rapport 2017/02
- Vogelbalans 2010 Heide en duin, Sovon-rapport.
- Nachtzwaluw inventarisatie 2012. Vogelwerkgroep de Kempen
- Onderzoek naar het habitatgebruik van Nachtzwaluwen (*Caprimulgus europaeus*). Ruben Evens (2011) met behulp van radio telemetrie in Bosland (Limburg)
- De Tapuit. Herman van Oosten (2018). ISBN 978 90 450 36519
- Begrazingsbeheer in relatie tot herstel van faunagemeenschappen in droge duingraslanden M. Nijssen et al. 2014
- Zandhagedissen in de Schoorlse Duinen op de kaart gezet. Mariska de Wild-Scholten. Tijdschrift RAVON 70, jaargang 20, nummer 3, pagina 49-52.

van Mariska de Wild-Scholten

Op bovenstaande doen wij nog de volgende aanvullingen:

Het is algemeen bekend dat de Tapuit een vogel is die zeer snel verstoord is. Ons Schoorlse gebied trekt jaarlijks tussen de 2.2 en 3 miljoen bezoekers. In ons relatief kleine gebied lopen veel fietsroutes, mountainbikeroutes, ruiterpaden, wandelroutes die gebruikt worden door bezoekers met honden en gillende kinderen, vaak ook nog buiten de paden. Dan gaan er door het gebied twee toeristen treintjes, organiseert SBB een rit met Segways en ook worden er avond wandelingen georganiseerd. Condities voor de Tapuit zijn dus niet aanwezig en daar zal boskap niets aan veranderen. Bovendien is het belangrijk om te weten dat de Tapuit zich nooit zo in het Schoorlse gebied heeft opgehouden. In 1993 waren er slechts 8 broedparen ten opzichte van het kalkrijke PWN gebied waar 89 broedparen aanwezig waren.

Citaat uit SOVON, Vogelbalans 2010, Heide en Duin

“Naast vegetatiesuccesie wordt de dichtheid van Tapuiten ook negatief beïnvloed door grote aantallen recreanten.”

**Bijlage 10: Google Earth opnamen van het Baaknolbos
Met daarin de gemaakte snelgroeende zandverstuiving
met het wandelende duin.**

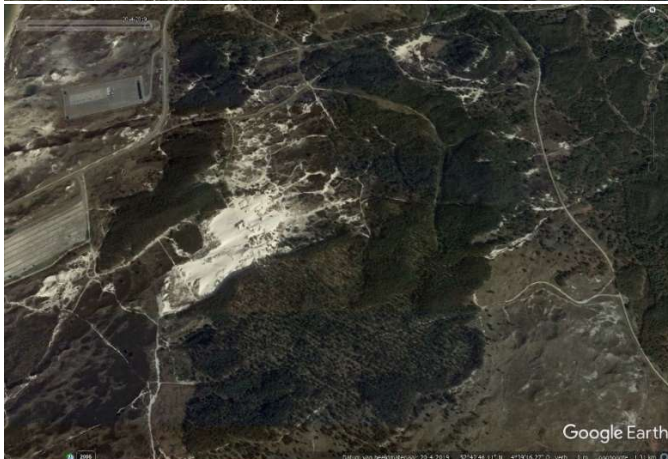
2005

**(voor kappen en
afgraven)**

2013

**(een aantal jaren
na kappen en
afgraven)**

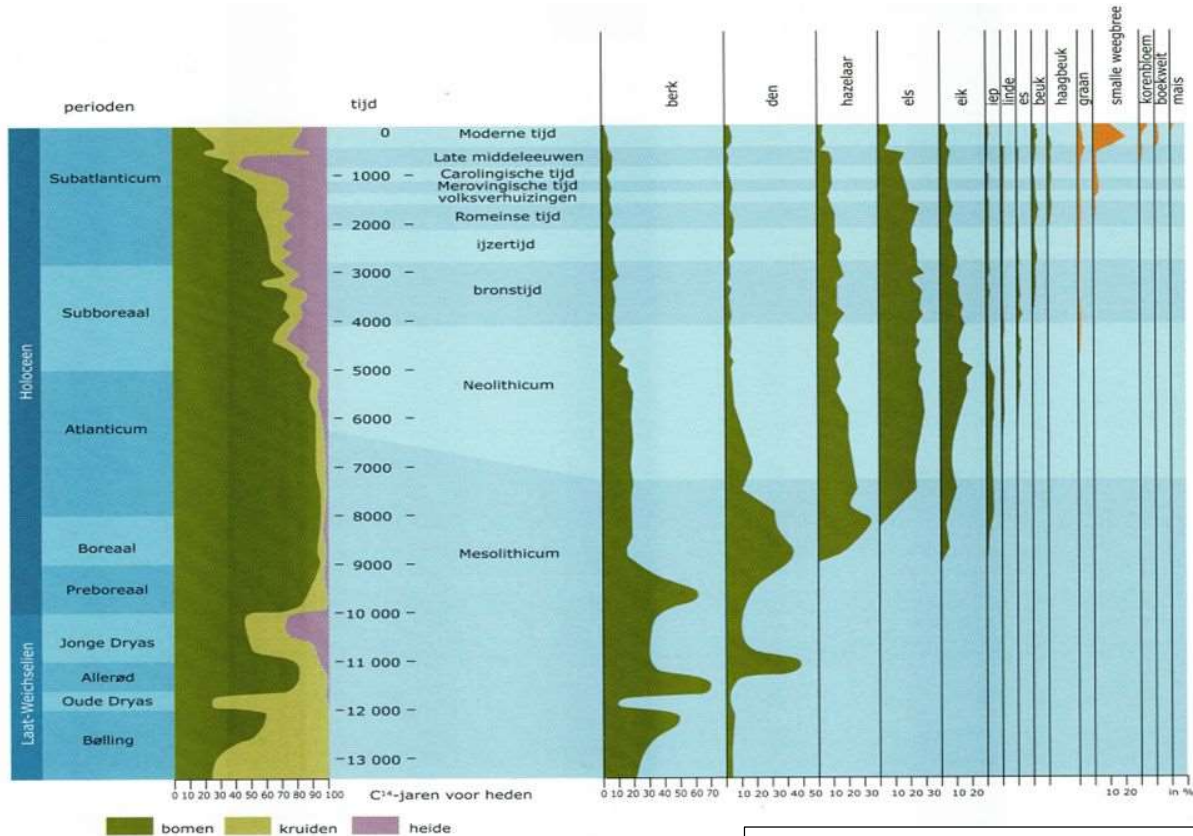

2019

**(laat zien dat zand
niet te besturen is
en alles op zijn
weg vernietigt)**

Bijlage 11: Dennen komen van oudsher voor in het duingebied

Bron:
"Geologieboek Nederland"
Dr. Wim de Gans
2006, ANWB / TNO
ISBN-13: 978-90-18-02371-3

Citaat van Dr. Frans Bunnik:

'Kijken we naar het Holoceen (de laatste 12.000 jaar) dan zien we dennen als de belangrijkste boomsoort totdat in het midden Holoceen meer loofboomsoorten zoals na de hazelaar, eik, iep en linde, belangrijker worden. De vondst van macroresten (naalden, kegels) bevestigen dat in de duinen altijd plekken waren en zijn waar dennen groeien en hebben gegroeid mede gestimuleerd door tijdelijke activiteiten van de mens.'

Dr. Frans Bunnik, paleo ecoloog, TNO-UTRECHT,
Princetonlaan 6, 3584 CB, Utrecht,
T: + 31 88 8664702, E: frans.bunnik@tno.nl

Bijlage 12: Door kap van bos ontstaat langdurige CO₂-schuld

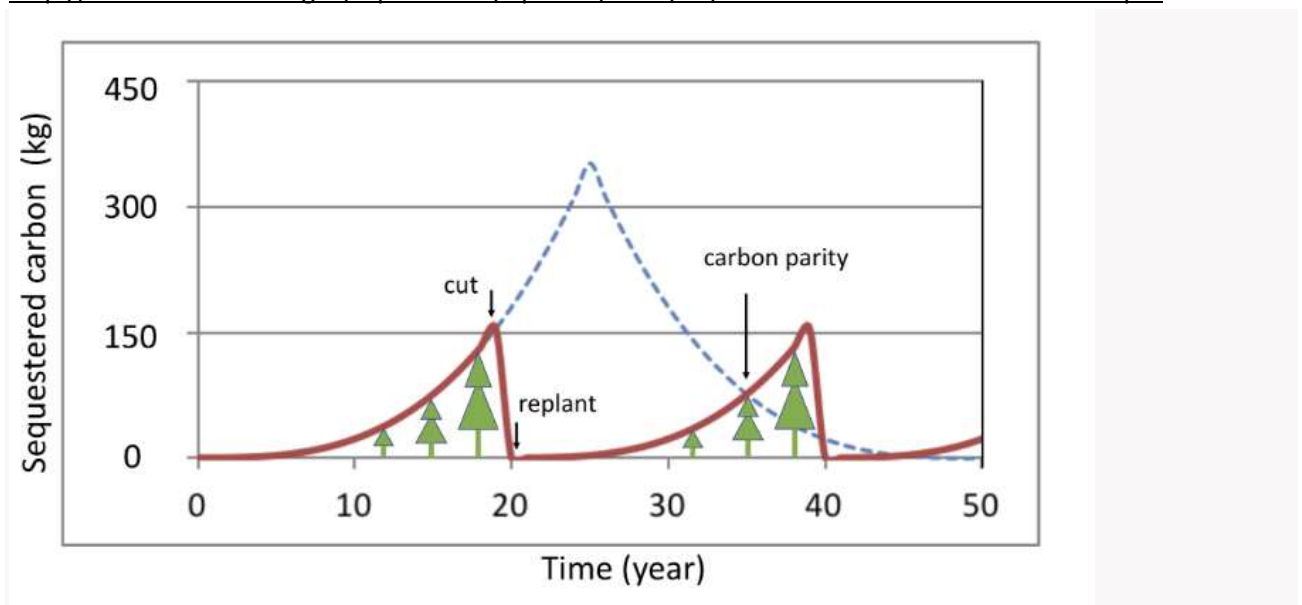
Rapport Professor D. Smeulders:
Modelling forest biomass , TU/e, April 2021

Het rapport is helder: het duurt heel lang voor de CO₂ die vrijkomt door bossen te kappen, wordt gecompenseerd door nieuw aangeplant bos. In die tussenliggende jaren ontstaat een grote “CO₂-schuld”. Zie onderstaande figuur. Daarin staat de cumulatieve CO₂-opname van een boom in een natuurlijk bos als stippellijn. De boom kan doorgroeien tot hij een natuurlijke dood sterft en geeft dan langzaam de vastgelegde CO₂ weer vrij. De cumulatieve opname in een productiebos is weergegeven als rode lijn. Hier wordt de boom vroegtijdig gekapt en vervangen door jonge aanplant. Het verschil is de “CO₂-schuld”.

De CO₂ die vrij komt door bossen te kappen, wordt dus lang niet gecompenseerd door nieuw aangeplant bos. Zelfs niet als een gedeelte van het gekapte hout ‘duurzaam’ zou worden toegepast in meubels of bouw.

U kunt het rapport integraal downloaden:

<http://www.duinstichting.nl/wp-content/uploads/2021/05/Wood-corr-van-Dvaid-Smeulders.pdf>

Professor Dr Ir David Smeulders is hoogleraar Energie Technologie aan de faculteit Werktuigbouwkunde van de Technische Universiteit Eindhoven en wetenschappelijk directeur van 4TU.Energie, het samenwerkingsverband op energiegebied van de 4 technische universiteiten.

Bijlage 13: Uitspaken van professor F. Berendse

(tijdens werkbezoek aan Schoorlse Duinen op 17 mei 2018)

1. Het gebied is mooier en diverser in begroeiing dan ik had verwacht.
2. Wil SBB die dennen echt weg halen? Waarom?
3. In de aanwijzing tot Natura 2000-gebied staat nergens dat grote ingrepen nodig zouden zijn.
4. Er staat ook nergens dat dennenbos weg zou moeten of dat moet worden afgegraven.
5. Dynamiek (door stuivend zand) kan geen doel op zichzelf zijn. In deze kalkarme duinen zal stuivend zand ook niet bijdragen aan grotere biodiversiteit.
6. De stikstofdepositie is te groot om te verwachten dat grijs duin zich hier zou kunnen ontwikkelen.
7. Het is om twee redenen jammer dat de schelpenpaden zijn verdwenen. Het beton dat er voor in de plaats is gekomen staat lelijk en past niet in dit mooie gebied. De schelpen zorgden heel lokaal voor een beetje kalk, wat ten goede kwam aan de biodiversiteit en nodig was voor vogels.
8. Vogels, zoals de Tapuit, hebben kalk nodig. Om ze naar het gebied te krijgen, moet er dus ergens kalk beschikbaar zijn.
9. Het is zorgelijk, dat het circa 13 jaar geleden vrij gemaakte zand, midden in de Baaknol, nu nog steeds geen tekenen van leven laat zien.
10. De ingrepen die SBB recent in het gebied heeft gedaan en nog wil doen, zijn te grootschalig. Beter zou zijn om eventuele veranderingen klein aan te pakken en vervolgens af te wachten hoe de natuur zich ontwikkelt.

Bijlage 14: Gezamenlijk persbericht van Provincie NH, Gemeente Bergen NH en SBB d.d. 1 november 2019.

De provincie Noord-Holland, de gemeente Bergen en Staatsbosbeheer hebben besloten dat 94% van het Schoorlse duinbos, waaronder het Baaknolbos, blijft staan. Om het kwetsbare Schoorlse duingebied te herstellen, blijft kap van bos noodzakelijk. Staatsbosbeheer vraagt deze week de vergunning aan.

Herstel van dit Natura 2000-gebied is nodig om de unieke planten en dieren te behouden en terug te laten keren. Dit gebeurt door maatregelen zoals het verwijderen van de bovenste grondlaag (afplaggen) en lokale bomenkap. Met name de bomenkap zorgde de afgelopen periode voor onrust. Met het besluit om het Baaknolbos in principe niet te kappen, is de overtuiging dat zowel de ecologische doelen als de zorgen vanuit de omgeving een plek krijgen. Daarnaast is toegezegd bij de uitwerking van de maatregelen rekening te houden met de locatie van strandtent Paal 29 en de begaanbaarheid van fiets- en wandelpaden in het gebied.

Baaknolbos

De kap van het Baaknolbos was onderdeel van de vervolgfases met herstelmaatregelen die na 2021 plaats zouden vinden in het duingebied. De provincie, de gemeente en Staatsbosbeheer benadrukken hun uiterste best te doen om, eventueel met behulp van alternatieve maatregelen, mét behoud van dit bos, de Natura 2000-doelen te behalen. Als de komende jaren niet uit de natuurmonitoring blijkt dat kap écht nodig is, blijft het bos dus bestaan. Ook het Participatieplatform Schoorlse Duinen, dat bestaat uit betrokkenen uit de omgeving, is positief over dit besluit.

Natura 2000-doelen

Om de Natura 2000-doelen te behalen, is het belangrijk dat de omvorming van de eerste 20 hectare naar dynamisch duinlandschap vlot start. Daarvoor vraagt Staatsbosbeheer deze week een vergunning aan.

Evaluatie

De provincie werkt momenteel aan een plan voor de monitoring en evaluatie van de herstelmaatregelen uit de eerste fase. Deze plannen worden naar verwachting begin volgend jaar besproken met de omgevingspartijen.

Bijlage 15: Overige verwijzingen naar literatuur

Rapporten waar de Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied achter staat en die door ons als onderdeel van deze Zienswijze worden beschouwd en ingebracht, zoveel mogelijk voorzien van een handige download-link (control + klik):

Dr. van Steijnbos, nu en straks, door Peter Boer, KNNV

Ecologische effecten van vlaktekop op de kwaliteit van bosccosystemen. (Onderzoek in opdracht van Stichting NatuurAlert Nederland naar aanleiding van de Bossenstrategie van het ministerie van LNV, dec. 2020)

Amendement op Bossenstrategie (Stichting Natuurvolgend bosbeheer en Stichting NatuurAlert, januari 2021.)

“Kanttekeningen bij het concept rapport *Revitalisering Nederlandse bossen* door Thomassen et al.”
(Eef Arnolds, 16 juli 2020)

“Een toekomst met bossen en bomen”. (Een alternatieve landelijke bossenstrategie voor 2030 en later. Eef Arnolds januari 2021)

Rob Crispijn Nederlandse Mycologische Vereniging 24 maart 2021 in “Nature Today” “Nota Bos voor de toekomst desastreus voor bospaddenstoelen”.

Rob Bijlsma, roofvogelkundige: Recent uitgegeven boek “Kerken van Goud, dominees van hout” waarin hij de alarmbel luidt voor (roof)vogels en waarom de natuur in Nederland juist niet veilig is bij beheerders.

Brochures Duinstichting: “Wij hebben de dennen nodig”, Ir. A.J.J. Engelbregt, september 2018.

Downloadlinks:

<http://www.duinstichting.nl/wp-content/uploads/2018/08/Wij-hebben-de-dennen-nodig-NR1-2017-02-07.pdf>

http://www.duinstichting.nl/wp-content/uploads/2018/08/Wij-hebben-de-dennen-nodig-NR2_2017-09-01.pdf

<http://www.duinstichting.nl/wp-content/uploads/2018/09/WHDDN-3-compressed.pdf>

Aanbiedingsnota bij Burgerinitiatief en aanvullende nota voor Provinciale Staten:

<http://www.duinstichting.nl/wp-content/uploads/2020/01/2019-11-29-aanbiedingsbrief.pdf>

<http://www.duinstichting.nl/wp-content/uploads/2020/06/De-puntjes-op-de-i-voor-3-februari.pdf>

Afsluitingsbrief bij Burgerinitiatief:

<http://www.duinstichting.nl/wp-content/uploads/2020/06/Aan-de-heer-AvanDijk-page1.jpg>

<http://www.duinstichting.nl/wp-content/uploads/2020/06/Aan-de-heer-AvanDijk-page2.jpg>